

POSLOVNO-KOMERCIALNA ŠOLA CELJE
Poklicna in strokovna šola

DRAKULA

Avtorici:

Tanja BORŠIĆ, 2. b

Janja JAGER, 2. b

Mentorica:

mag. Helena Mešnjak, prof. zgod. in soc.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2008

ZAHVALA

Za vso pomoč, podporo in vzpodbudo pri delu raziskovalne naloge se iskreno zahvaljujema mag. Heleni Mešnjak. Prav tako se zahvaljujema profesorici Branki Vidmar Primožič za lektoriranje in tudi računalničarjem za njihovo pomoč.

KAZALO

1	KAZALO	1
2	UVOD	4
2.1	OPREDELITEV IN OPIS PROBLEMA	4
2.2	NAMEN NALOGE	4
2.3	HIPOTEZE	5
2.4	METODE RAZISKOVANJA	5
3	KRATKA ZGODOVINA ROMUNIJE	6
3.1	KRIŽARSKI POHODI	8
3.2	SKUPNE POTI CELJSKIH IN TRANSILVANSKIH KNEZOV	9
3.3	KDO JE VLAD DRACUL	11
4	ZMAJEV VITEŠKI RED	13
4.1	DRUGO OBDOBJE VLADAVINE VLADA TEPESA	24
5	DRACUL V NEMŠKIH ZGODBAH	27
6	DRACUL V SLOVANSKIH ZGODBAH	28
7	ROMUNSKO LJUDSKO IZROČILO	29
7.1	ZADNJE OBDOBJE VLADAVINE VLADA TEPESA IN ČAS UJETNIŠTVA	30
8	RAZLAGA IMENA DRACUL	32
9	LEGENDA O DRAKULI	34
9.1	VSEBINA NOVELE	35
9.2	GOST DRAKULE	37
9.3	POVEZAVA GLAVNEGA JUNAKA Z RESNIČNIMI ZGODOVINSKIMI IN GEOGRAFSKIMI DEJSTVI	38
9.4	KRITIKA IN LITERARNI POMEN	40
9.5	PRIMERJAVA NOVELE Z DRUGIMI LITERARNIMI DELI	41
9.6	TURIZEM	42

10	POPULARNA KULTURA	43
10.1	ZGODBA FILMA	43
10.2	O FILMU	44
10.3	NADALJEVANJE FILMA	46
10.4	FILMI	46
10.5	PRODUKCIJE FILMOV O DRAKULI MED LETI 1957–1979	47
10.6	FILMI O DRAKULI V LETIH 1980–1999	49
10.7	DRAKULA KOT DEL POPULARNE KULTURE	49
10.8	DRAKULA IN STRIP	50
10.9	DRAKULA IN VIDEO IGRE	50
10.10	DRAKULA IN ANIMIRANE SERIJE	51
10.11	DRAKULA IN TELEVIZIJA	51
10.12	DRAKULA IN RISANKE	52
11	ANALIZA HIPOTEZ	54
12	ZAKLJUČEK	55
13	LITERATURA IN VIRI	57
13.1	LITERATURA	57
13.2	INTERNETNI VIRI	57

POVZETEK

Getodaki oziroma Romuni so bili ljudstvo, ki so sprejeli krščansko vero. Dakorimljani so bili prvotno ljudstvo, ki so živeli severno od Donave. Od prednikov, se je ohranilo preziranje smrti, vera v nesmrtnost duše in ravnodušnost ob trpljenju. Rimljani so zasedli prostor današnje Romunije, takratne Dacije, v času rimskega cesarja Trajana leta 102. Daki so se pod vodstvom kralja Decabla pripravljali na obračun z Rimljani, a jim ni uspelo, s podložnostjo pa se niso mogli sprijazniti.

Vlad Dracul je bil rojen leta 1431 v majhni vasi Târgovista v Romuniji. Imel je dva brata. Bil je knez Vlaške v Romuniji, zato pa je bil sprejet v viteški red Zmaja. S prestola Vlaške je bil večkrat pregnan, a se je vedno vrnil. Bil je izredni bojevnik. Ljudje so se ga zelo bali, tudi takrat, ko je bil v ujetništvu, posebej pa njegovih metod ubijanja, saj je ljudi napikoval na kole. Kadar so se bojevali proti nasprotnikom, je svojim bojevnikom, ki so bili ranjeni od spredaj, dajal posesti. Tiste, ki so bili ranjeni od zadaj, pa je dal ubiti, češ da niso pravi bojevniki.

Včasih je sprejemal nerazumljive odločitve. Tako je, ko je bil v ujetništvu, nabadal na majhne paličice ptice, miši, podgane. Vlad je bil tudi zelo pošten človek, saj je hotel svojo deželo spremeniti v pošteno, brez laži in kraj. Ljudi, ki so to prekršili, pa je hudo, včasih smrtno kaznoval. Zasledili sva tudi, da naj bi Dracula sodeloval s Celjskimi grofi. Tega ne moreva natančno potrditi, toda nekakšni stiki med njimi naj bi res obstajali. Njegovo pravo ime je Vlad. Dracula in Tepes sta samo vzdevka. Dracula je po očetu, Tepes pa so mu nadeli Turki, zaradi njegovega načina usmrtnitve z nabijanjem na kol. Izročila o njegovi smrti se razlikujejo. Ugotovili sva, da je bil Dracula res velik mož in borec.

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV IN OPIS PROBLEMA

V raziskovalni nalogi želiva predstaviti zgodovinski pomen Dracule in njegovo oživljanje skozi literaturo, film ... O Draculi je že precej napisanega, zato verjetno nisva uspeli pregledati vsega, a vseeno sva dobili pregled in boljšo predstavo o grofu Draculi.

Dracul je bil knez Vlaške, zato je bil sprejet v viteški red Zmaja. Zaradi vpadov v Vlaško je bil večkrat pregnan s prestola in tudi večkrat ujet. Vendar se je kljub pregnanstvu in ujetništvu vedno vračal na prestol. Zanima nas, zakaj je Draculovo ime v zgodovini tako znano, kako se mu je uspelo vedno znova vračati se na prestol, kakšne so bile njegove metode bojevanja in zaradi česa so se ga ljudje tako močno bali.

Ugotavljali sva, ali so med seboj sodelovali Transilvanski knezi in Celjski grofje, saj so sodobniki. Nekajkrat v zgodovini so se njihove poti križale. Ali so obstajali dejanski stiki, nisva ugotovili.

1.2 NAMEN NALOGE

Dracul se je pojavil v 15. stoletju v Romuniji. Današnji ljudje ob besedi Dracula takoj pomislijo na vampirja, ki živi samo ponoči in pije kri. Vendar to ne drži. Takšno podobo je dobil iz knjig in filmov, v resničnem življenju je bil normalen človek, knez Vlaške. Bojeval se je proti bojevnikom, ki so vdirali na njegovo ozemlje, imel pa je posebne metode ubijanja.

Njegovo pravo ime je Vlad, Dracula je samo vzdevek, ki ga je podedoval po očetu. Vendar so njegovi sovražniki razširili idejo, da ime prihaja od hudiča. Učenjakom pa je to ime predstavljalo viteza.

V nalogi želiva prikazati, kdo je bil Vlad Tepes Dracul v resnici, kaj je počel in od kod izvira njegovo ime.

1.3 HIPOTEZE

Pri nalogi sva si zastavili naslednje hipoteze:

1. Grof Dracul je zgodovinska osebnost iz Transilvanije v Romuniji.
2. Grof Dracul je sodeloval tudi z našimi Celjskimi grofi.
3. Dracul je bil pošten in dober bojevnik.
4. Draculi kot krutem vladarju so širili govorice njegovi podložniki Židi, Sasi, Ogrri in Turki.
5. Draculu so po legendah, ki so se ohranile v Evropi, nastale novele, filmi, risanke, igrice.

1.4 METODE RAZISKOVANJA

Pri pisanju naloge sva uporabili naslednje metode dela:

zgodovinska metoda, kjer sva na podlagi različne literature proučevali zgodovino Romunije in Dracule;

dialektična metoda nama je pomagala proučevati odnose v družbi;

metodo analize in sinteze virov sva uporabili pri primerjavi različne literature;

z metodo deskripcije pa opisujemo posamezne dogodke.

2 KRATKA ZGODOVINA ROMUNIJE

Zgodovina posameznih narodov ni sestavljena iz bitk za neodvisnost ali čast, marveč je neprekinjena vojna za preživetje. V vsaki bitki tvegajo vse, pravico do življenja, vere, jezika in kulture. Tako ljudstvo so bili Romuni ali natančneje Getodaki, ki so prejeli krščansko vero že v 4. stol. Niso bili s silo pokristjanjeni.¹ Dakorimljani so bili prvotno ljudstvo, ki so živeli severno od Donave. Od prednikov, Getodakov, se je ohranilo preziranje smrti, vera v nesmrtnost duše in ravnodušnost ob trpljenju. Njihova ideologija jih je spremljala do novega veka.

Rimljani so zasedli prostor današnje Romunije, takratne Dacije, v času rimskega cesarja Trajana leta 102. Daki so se pod vodstvom kralja Decabla pripravljali na obračun z Rimljani, a jim ni uspelo, s podložnostjo pa se niso mogli sprijazniti.² Trajan je pripravil vojni pohod leta 105 in dve veliki rimski armadi sta vpadli v Transilvanijo. Prebivalci Dacije so zažgali domove, vodje upora so se zastrupili, da jih zmagovalci ne bi zajeli, kralj Decebal se je zatekel v gore, a se ni prenehal vojskovati.

V letih 105, 106 je rimska vojska zmagala in Dacija je postala Rimska provinca.³ Za čas vladanja cesarja Avrelija so Dakijo pričeli osvajati nomadski Goti. Prebivalstvo se je pričelo seliti na jug proti Donavi v Mezijo. Transilvanija in Oltenija sta bili gosto poseljeni, južno od Donave je bila pokrajina Mezija, ki je bila dokaj nestabilna in slabo poseljena. Goti so bili gospodarji Dakije dobrih sto let, do 375.⁴ V tem času je potekalo intenzivno pokristjanjevanje Dačanov, čeprav so jo zavzeli Goti in za njimi še Huni. Po Atilovi smrti je 453 se je hunsko kraljestvo sesulo, Dakijo so zasedli germanski Gepidi, leta 566 so njihovo mesto prevzeli Langobardi in Avari. Po zmagi so se Langobardi selili proti Italiji, Dakijo pa so prepustili Avarom.⁵ V naslednjih treh stoletjih so preko ozemlja Dakije potekali selitveni vali raznih plemen, med njimi tudi Slovani. Romunija je bila v 4. stoletju uničena. Romanizirane province južno in

¹ Mircea Eliade. Romuni. Kratka zgodovina. 1998. Koper. Str. 6.

² IBID. Str. 16.

³ IBID. Str. 17.

⁴ IBID. Str. 18.

⁵ IBID. Str. 20.

zahodno od Donave so postale slovanske, Srbi so se naselili v stari Iliriji, Bolgari so bili deležni azijskih vplivov v Meziji.⁶

V Daciji so se močno občutili grški in latinski kulturni vpliv, ki so izmenično vplivali na ljudi. Po propadu obeh držav, so se usmerili proti Bizancu, ki je postal vplivno središče v vsem srednjem veku.⁷

Dakija je predstavljala vrata za vdore iz azijskega v evropski prostor. Zato ni čudno, da šele 1241 po tatarskem vdoru izvemo za dve romunski neodvisni kneževini; Moldavijo, ki leži med Krpati in Dnestrom, ter za Vlaško ali Muntenijo.⁸

Romuni so prevzeli vlogo obrambe Evrope pred Tuki. Dandanes zgodovinarji odkrivajo tragedijo Romunov in ljudstev jugovzhodne Evrope, ki so pet stoletij kljubovali islamskim osvajalcem in poskušali preprečiti vdor v Evropo.⁹

Islam in Turki so dvakrat ogrozil obstoj Evrope. Prvič se je to zgodilo leta 711, med hitrim vdorom Arabcev, ko so prekoračili Gibraltarsko ožino. Leta 713 so že zasedli Španijo in leta 720 zavzeli Narbonne, s čimer so zagrozili z osvajanjem Akvitanije. Zahvaljujoč zmagi Karla Martela pri Poitiersu leta 732 je bil sever Francije rešen, s tem pa tudi Evropa.¹⁰ Karel Veliki je Arabce zaustavil v Španiji. Drugič so islam in Turki napadli Evropo z drugega konca, vdrli so preko Bizanca in Balkanskega polotoka.¹¹

Evropske velesile so se med seboj prepirale. Oborožen spor med zahodnimi križarji in bizantinskim cesarjem je v 13. stoletju v precejšnji meri oslabil cesarstvo v Carigradu. Dvorne spletke in prevrati, teološka razhajanja in izdajstva so potiskale Bizanc do prepada, a se ni nihče zavedal nevarnosti.¹²

Ko so se Turki približali Donavi, se je zahod začel zavedati, kako resna in neizbežna je nevarnost, ki mu preti. Nevarnost je sprevidel le papež. Ostali, kralji, knezi ali baroni so še naprej vztrajali pri svojih smešnih zahtevah in ambicijah. Ko so se končno odločili, da se bodo bojevali, jim je manjkalo enotno poveljevanje.¹³

⁶ IBID. Str. 22.

⁷ IBID. Str. 21.

⁸ IBID. Str. 26.

⁹ IBID. Str. 29 .

¹⁰ IBID. Str.30.

¹¹ IBID. Str. 30.

¹² IBID. Str. 30.

¹³ IBID. Str. 30.

Prebivalstvo province Dakije v današnji Romunji je bilo organizirano v tri politične tvorbe:

- veliko vojvodstvo Muntenije (Vlaška),
- veliko vojvodstvo Transilvanije pod nadoblastjo madžarske krone,
- veliko vojvodstvo Moldavije.¹⁴

2.1 KRIŽARSKI POHODI

Mircea, muntejinski kralj, je pripravljaj odpor zoper Turke, ki ni zagotovil le obstoja Muntenije, ampak tudi oblikovanje romunske države Moldavije, ki jo je ščitil pred turškim napadom.

Aleksander Prijazni (1400–1432), veliki moldavski knez, je vladal dolge in sorazmerno mirno. Vodil je obrambno politiko do močnih sosedov, kot sta bili Poljska in Madžarska, in se izognil uničenju svoje države. Naslednikom Mircee in Aleksandra ni uspelo ohraniti slave prednikov. V obeh romunskih državah so se začeli boji za nasledstvo. Ker nasledstveni sistem ni bil strog, se je za krono lahko potegoval katerikoli od knezovih sinov, ki so jih podpirali bojarji ali tuje sile. Dvorni prevrati, zarote in nasledstveni boji so povzročili obema kneževinama veliko težav.

Leta 1457 je Moldavija plačevala sultanu davek zaradi knezove bojazni, da bil lahko morebiti izgubil prestol.¹⁵

Vse tri romunske kneževine so se menjavale v boju proti poganom. Po Mirceejevi Munteniji je obrambo pred Turki prevzel Ivan Korvin iz Transilvanije.

Ivan, sin romunskega vojskovodje Voicuja, je postal gospodar posestva Hunedoara. In prav Ivan Korvin, veliki transilvanski vojvoda, je bil tisti, ki je leta 1442 porazil dve turški vojski in leta 1443 s svojimi četami prodril v osrčje Balkana ter leta 1456 uspešno branil beograjsko trdnjavo pred Mohamedom II. Ivan Korvin in Hunedoare je usmerjal prizadevanja vseh transilvanskim Romunov. Ivan Korvin je umrl 1456, nato je muntenski prestol zasedel Vlad, eden najbolj ogorčenih nasprotnikov islama, ki so ga zaradi načina pobijanja sovražnikov, z mučenjem in nabijanjem na kol, imenovali Nabijalec.¹⁶ Leta 1462 je napadel turške armade ob Donavi, jih uničil, da se je lahko

¹⁴ IBID. Str. 32.

¹⁵ Mircea Eliade. Romuni. Kratka zgodovina. 1998. Koper. Str. 35.

¹⁶ IBID. Str. 36.

imel tisti, ki se mu je uspelo prebiti v Anatolijo, za srečneža.¹⁷ Sultan Mohamed II., ki je zavzel Carigrad, ni dovolil, da bi ga romunski knez žalil, zato je z velikansko vojsko napadel Vlada (kronist Halkohondil govori o 250.000 možeh, vendar je ta številka nedvomno pretirana). Vlad je imel 10.000 vojakov, dobro je poznal gverilskega taktiko bojevanja in je zadal sovražniku velike izgube. Vlad je nenehno napadal oskrbovalne poti, Mohamedovi vojski je pričelo zmanjkovati zalog. Sultan se je odločil, da bo čete umaknil. Vladov brat Radu Lepi pa je priznal muslimansko nadoblast in se s silo polastil prestola. Medtem je obrambo krščanstva prevzel moldavski knez Štefan Veliki.

Štefan ni bil le junak, ki je v času svojega dolgega vladanja v letih 1457–1504 bil vpleten v štirideset vojn, iz katerih je večinoma izšel kot zmagovalec, marveč tudi kot izjemno bister državnik.

Carigrada je leta 1453 padel pod turško nadoblast, kar je močno pretreslo krščanski svet. Vzhodna ortodoksna vera je ostala brez zaščite, saj so bili že Grki, Bolgari in Srbi pod turško nadoblastjo, medtem ko je bil Rusija kot politična sila še nepomembna. Edini ortodoksni kristjani, ki so ohranili avtonomijo, so bili Romuni.¹⁸

2.2 SKUPNE POTI CELJSKIH IN TRANSILVANSKIH KNEZOV

O skupnih točkah zgodovine Celjskih grofov in transilvanskih vojvod na evropskem piedestalu imamo malo podatkov. Morali bi obiskati arhive v Budimpešti, na Dunaju, v Bratislavi, Konstanci in še kje. Načrtno bi morali raziskati take ali drugačne stike med Celjskimi grofi in transilvanskimi vojvodami, kar pa nismo naredili v Celju in ne naši kolegi v Romuniji.

Predvidevamo, da so bili stiki med narodi, ali vsaj med vladajočo strukturo, vendar se pojavi vprašanje, kakšni. Predvidevamo lahko, da so imeli vsaj nekaj stikov. Poti dveh tako različnih dežel, kot sta Transilvanija in Celjska grofija, njihovih kultur in načinov življenja, sta bili povezani nekajkrat v poznem srednjem veku, v obdobju vzpona celjske dinastične rodbine.

¹⁷ IBID. Str.40.

¹⁸ Mircea Eliade. Romuni. Kratka zgodovina. 1998. Koper. Str. 29–35 in 41-43.

Prvič sodelujeta predstavnika obeh pokrajin v znameniti bitki pri Nikopolju 25. septembra leta 1396.¹⁹

Ogrski kralj Sigismund Luksemburški je na križarski pohod proti Turkom povabil skoraj vse takratne evropske države. Odzvali so se Francozi z okrog 10 000 vojaki pod poveljstvom sina burgundskega vojvode Filipa. Pridružili so se jim nemški vitezi. Skupaj so se odpravili do Dunaja, kjer so se Avstrijcem pridružili še koroški, kranjski in štajerski Slovenci. Slednjim je poveljeval grof Herman II. Celjski. Zbrana vojska je odkorakala do Budima na Ogrskem, kjer so se pridružili Ogrom, s severa so prispeli vitezi Ivanovci s Poljske in Češke. Vsem se je pridružilo še 1000 angleških oklepni konjenikov pod vodstvom vojvode Lancasterskega. Z zahoda je prikorakala še vojska Hrvatov, Bosancev in Ogrskih (panonskih) Slovencev. Nazadnje so se vojski pridružili še Vlahi vojvode Mirča in Transilvanci pod vojvodo Sedmograškim. Skupaj je bilo zbranih med 60000 in 100000 krščanskih vojakov. Skupaj s pratežjo so šteli okrog 120000 ljudi.

V začetku septembra 1396 je evropska vojska začela z obleganjem Nikopolja. Turški sultan Bajazid je prekinil obleganje Carigrada in se z okrog 200000 vojščakov odpravil preko Trnova proti Nikopolju. Pridružil se mu je srbski knez Štefan Lazarevič z okoli 5000 vojaki.

Evropski križarji so bili prepričani, da bodo Turke razbili in jih pregnali do Carigrada ter jih vrgli iz Evrope.

Na krščanski strani je pred bitko prišlo do resnega spora. Kralj Sigismund je hotel najprej udariti na Turke s svojo vojsko Ogrov, Slovencev, Vlahov vojvode Mirča in Sedmograjčani, ki so že poznali turški način vojskovanja. Temu so nasprotovali Francozi, ki so si želeli priboriti slavo pri razbitju in uničenju turške armade.

Kralj Sigismund je popustil Francozom, ki so prvi napadli turške čete. Francoski oklepni konjeniki so udarili na prvo bojno linijo Turkov in dobredno pregazili janičarje. Nato so udarili in dodobra razmajali še drugo turško linijo, ki jo je sestavljala turška konjenica. Francozi so v bojni vnemi spregledali, da so napadli le del turških čet, ki je bil obrnjen proti njim. Po običaju srednjeveškega vojskovanja so razjahali in peš napadli ostanke turških čet.

¹⁹ Voje Ignaci. Slovenica Balcanica, 2005, zgodovinski študiji, slovenska matica, Ljubljana, razprave in eseji 50.

Med tem se je v bitko zapletla tudi glavnina krščanskih čet. Francoze so s hrbtno napadli janičarji. Francoski vitezi so njihove čete prebili, ne pa tudi uničili. S strani je napadla še turška konjenica, ki je bila skrita za gričem in je niso videli. Francozi so bili obkoljeni s turško vojsko.

Ogrski kralj Sigismund Luksemburški je videl, da se je francoska vojska znašla v obroču, zato je sam vodil protiudar. Nalet krščanskih bojnikov je bil silovit in že se je kazala zmaga, ker je med turško vojsko prišlo do znakov razsula. Sultan Bajazid je posegel v bitko, da bi preprečil razsulo. Bajazid je povabil srbskega kneza Štefana Lazarevića in njegove vojake v napad na Sigismundov oddelek. Srbska vojska je štela okoli 5000 vojakov, od tega 1500 oklepnih konjenikov. Knez Lazarevič je z vso silo napadel vojsko kralja Sigismunda in uspel.

Vlahi vojvode Mirča in Transilvanci so pod vojvodo Sedmograškim zapustili krščansko vojsko in se pridružili Turkom. Bojišče so zapustili še Hrvati in Francozi, Nemci in Ogrji ter se v neredu umikali proti Donavi.

Prisebnost je ohranil Herman II. Celjski s Slovenci. Slovenske čete Celjskega grofa so razbile Turke in jim odpeljale skoraj že zajetega ogrskega kralja Sigismunda Luksemburškega. Kralja Sigismunda Luksemburškega je rešil smrti grof Herman II. Celjski, zaradi česar je bil v zahvalo povišan v kneza.²⁰

2.3 KDO JE VLAD DRACUL

Tepeseve korenine izvirajo iz dinastije Basarabov, ki so vladali v Vlaški. Vlad Dracul je bil rojen leta 1431 v majhni vasi Târgovista v Romuniji. Oče ga je kot otroka dal Turkom. Postal je talec v politični pogodbi. Spoznal je krutost in teror, ko je opazoval otomanske metode mučenja. 1456 je postal vladar Vlaške.

Oče Vlad Dracul II. in mama Cneajna Moldavska princesa sta imela tri otroke, starejšega Mirceu, Vlada in mlajšega Radua.²¹

Leta 1408, ko je bil rojen njegov oče, je v Nürnbergu kralj Sigismund Luksemburški ustanovil vojaški križarski red Zmaja. Ko je Vlad Dracul III. postal član reda Zmaja je dobil vzdevek Dracul-Zmaj po svojem očetu Vladu Draculi in je nasledil tudi vzdevek

²⁰ <http://ang.wikipedia.org/wiki/Rum%C7%A3nia>. (11. 1. 2008, 16.52)

²¹ <http://sh.wikipedia.org/wiki/Rumunija> (13. 1. 2008, 17.36)

Drăculea ali Dracula (Zmajev sin). Po pisanju takratnih kronik je bil Vlad Dracul »pravičen in nepremagljiv človek, najmočnejši in najpogumnejši v boju, velikega srca in modrosti...«²² O njegovem življenju vedo zgodovinarji povedati le malo dejstev. Leta 1395 so ga kot paža poslali na Sigismundov dvor, kjer je bil deležen plemiške vzgoje in izobrazbe.

8. februarja 1431 pa je Vlad v Nürnbergu doživel težko pričakovani trenutek. Ob navzočnosti dvora ga je Sigismund Luksemburški imenoval za kneza Vlaške in vojvodo transilvanskih fevdov Almasa in Făgărasa. Po poročilu cesarjevega biografa Windeka je skupina romunskih plemičev za to priložnost prinesla kraljevo železo, katerega je Sigismund osebno predal Vladu. S to slovesnostjo je bil izveden fevdalni akt, ki je določal medsebojne dolžnosti: Sigismund bo zagotovil zaščito in podporo Vladu, ta pa je obljubil vdanost cesarju.²³

²² Nicolae Stoicescu: Vlad Tepes. Prince of Walachia. Editura Academiei Republicii Socialiste România. 1978. Bucgarest. Str. 11.

²³ Sergiu Columbeanu, Valentin Radu: Vlad Dracul (1436-1442; 1443-1447). Domnitori si voievozi ai Tarilor Române. Editura militară. 1978. Bukuresti. Str. 25.

3 ZMAJEV VITEŠKI RED

Ravnokar ustoličeni vlaški knez je bil z njo sprejet v viteški red Zmaja²⁴ in Celjski knezi drugič sodelujejo s Transilvanci leta 1408, ko je Sigismund Luksemburški začel ustvarjati Zmajev viteški red. Ustanovitelja viteškega reda sta Sigismund Luksemburški in žena Barbara Celjska²⁵. Red je imel 22 članov, ki so se delili v viteze I. in II. reda. Z redom so odlikovali tiste, ki so bili zaslužni v obrambi vere. Med člani reda so bili: ustanovitelj Sigismund Luksemburški in žena Barbara, njena oče in brat Herman II. ter Friderik II. iz Celja, srbski despot Štefan Lazarević, kralj Alfonz Aragonski in Neapeljski, veliki knez Vtautas Litvanski, vojvoda Ernest Avstrijski, Krištof III., vojvoda Bavarski, Pipo iz Ozore in Filip Buondelmonte (Ogrska), poljski kralj Vladislav II. Jagelovský, danski kralj Ferdinand, Albert III. Nemški, avstrijski vojvoda Ernest Habsburški, njegov naslednik Ernest Železni, vlaški vojvoda Vlad II. Drakul in njegov sin Vlad III., Eberhardt, ogrski plemič Nikolaj I. Gorjanski in njegov brat Jan Gorjanski, vojvoda Stibor Stiboric - bratislavski župan, Peter Brezovicki, Peter Čeh z Levic in še drugi.²⁶

Investiturna slovesnost in potrditev položaja viteza reda Zmaja je za Vlada pomenila potrditev njegove enakovrednosti z vrsto evropskih monarhov in obenem tudi obljubo pomoči pri zasedbi vlaškega prestola.

13. decembra leta 1418 so na cerkvenem koncilu v Konstanci predstavili listino Zmajevega viteškega reda in njegovo delovanje. Bojevali so se proti turški vojski in husitom.²⁷

Kot zunanji razpoznavni znak so člani Zmajevega reda nosili okoli vratu verižico, na kateri je visel zlati medaljon z vgraviranim motivom zmaja, zavitega v krog. Nad njim

²⁴ Red Zmaja sta leta 1408 ustanovila Sigismund Luksemburški in njegova druga soproga Barbara Celjska. Red je bil namenjen boju proti krščanskim krivovercem in turškim nevernikom. Bil je zaprtega tipa, saj je v svoje vrste sprejemal le ugledne ljudi, še posebej monarhe in visoko plemstvo, ki se je obvezalo, da si bo pomagalo in tudi materialno poskrbelo za vdove in sirote umrlih članov ter da bodo vedno nosili insignije reda.

²⁵ http://www.educa.fmf.uni-lj.si-izodel/ponudba/1997_kocbek/Celjski_Knezi.htm (15. 1. 2008, 16.25)

²⁶ <http://sh.wikipedia.org/wiki/Rumunija> (13. 1. 2008, 17.36)

²⁷ Voje Ignaci. Slovenica Balcanica. 2005. Zgodovinski študiji. Ljubljana: Slovenska matica. Razprave in eseji 50.

se je nahajal križ kot simbol odrešenja. Zdi se, da je ta medaljon Vladu prinesel vzdevek Dracul ali Zmajski.

Vitez Zmajevega reda je bil prepoznan po dveh značilnih plaščih. Po rdečem, ki je simboliziral kri, prelito v boju proti nevernikom, ter zelenem, ki se je nosil povrh tega in je simboliziral barvo zmaja.²⁸

Po smrti polbrata Aleksandra Aldea, decembra leta 1436, je njegov brat uveljavil svojo pravico do knežjega naslova.²⁹ Kmalu za tem se je preselil v Tirgoviste, prestolnico vlaške dežele.

Vladavina Vlada Dracule je bila podobna njegovim predhodnikom. Tudi njega so okoliščine prisilile, da se je trudil za ohranjanje ravnovesja med sosednjima cesarstvom, ki sta se bojevali za vlado na področju Donave. Dracul je bil po turškem napadu na Vlaško in po smrti svojega zaščitnika Sigismunda Luksemburškega prisiljen poiskati dogovor s sultanom Muratom II. Ta je v tem času pokoril Srbe in Bolgare ter se pripravljaj na napad na Grke. Dracul je kot prebrisani politik ugotovil, da se krhko ravnotežje sil hitro spreminja v korist turškega sultana. Takrat je začel prvo spletko in podpisal s Turki zvezo proti svojemu dotedanjemu zaščitniku, svetemu rimskemu cesarju.³⁰

Leta 1438 je s svojima sinovoma Mirčom in Draculom spremljal Murata II. na enem od vpadov v Transilvanijo in pri tem po turški navadi požigal, ropal in ubijal. To je bila ena od številnih priložnosti, v katerih so Draculi, ki so se na nek način čutili Transilvance, prihajali v Transilvanijo kot sovražniki. Transilvanska mesta so verjela, da lahko dosežejo boljši dogovor s svojimi rojaki kot s Turki. S tem lahko razložimo željo meščanov Sebesa, da se vdajo Draculu pod pogojem, da jih ne odpelje v turško ujetništvo. Dracul, ki se je nekoč zaklel, da bo branil kristjane, je mesto rešil popolnega uničenja.

Zaradi tega in drugih incidentov so Turki podvomili v zvestobo romunskega kneza. V zvezi s tem ga je Murat II. leta 1444 zvalil na srečanje. Dracul je spregledal past in skupaj s sinovoma prečkal Donavo, kjer so jih okovali in odpeljali pred sultana.

²⁸ Ciobanu Stefan Radu: Pe urmele lui Vlad Tepes. 1979. Editura Sport.Turism. Bucuresti. Str 25-26.

²⁹ IBID. Str. 40.

³⁰ Radu Floresku, Rejmond Mekneli: U potrazi za Drakulom. Istinita priča o Drakuli in legendama o vampirina. 1988. Bbeograd: Prosveta.Str. 41.

Da bi rešil prestol, je Dracul, po krajšem jetništvu, znova obljubil zvestobo Muratu ter mu kot dokaz svoje vdanosti pustil sinova kot talca. Fanta sta bila odpeljana v hišni pripor v Egrigöz, kjer je Dracul ostal do leta 1448.

Prvo omembo Vlada Tepesa najdemo v dokumentu z dne 20. januarja leta 1437, v katerem Vlad Dracul omenja svoja dva sinova Mirčo in Vlada.³¹ Tepes se je najverjetneje rodil v Sigisoari v Transilvaniji nekje med letoma 1429 in 1431.³² Tako kot njegov oče je bil deležen dobre izobrazbe, primerne njegovemu položaju. Življenje v središču madžarske in nemške skupnosti mu je omogočilo, da je govoril in pisal oba jezika, zagotovo pa je poznal tudi latinščino.

Na turškem dvoru je Vlad spoznal tudi mladega albanskega plemiča Djordja Castriota, ki se je imenoval Skenderbeg.³³ Oba mladeniča sta bila izbrana med spremstvo bodočega sultana Mehmeda II. Znameniti učenjak Ahmed Kurani je učil oba plemiča filozofijo, ekstremno znanost ter turški, grški, hebrejski in latinski jezik. Vladu se je odpiral popolnoma nov svet.

V letih ujetništva lahko najdemo več razlag za Draculovo spremenljivo naravo in zapleteno osebnost. Tu se je navzel bizantinskega cinizma, ki so ga Turki nasledili od Grkov. Pri Turkih se je naučil nabijanja ljudi na kol.

Za Draculo človeško življenje ni imelo visoke cene. Tudi njegovo ni bilo visoko vrednoteno. V turškem ujetništvu si je pridobil slab sloves zaradi prevar, prebrisanost, nepokorščine in krutosti. Strah je vlival celo lastnim čuvajem, med tem ko je njegov brat Radu kazal slepo pokorščino.

Še dve značilnosti, pridobljene zaradi turške spletke, sta zaznamovali Tepesevo osebnost. Prva je dvom – Dracula ni več zaupal ne Turku, ne kateremu drugemu človeku. Druga je bila maščevalnost – nikoli ni odpustil tistim, ki so se mu zamerili.

Predvideva se, da je dal pobiti okoli 40000 prebivalcev Vlaške in Transilvanije. Vlad je, kot pravi legenda, umrl v zasedi. Nekateri govorijo, da so ga ubili njegovi vojaki, s tem ko so ga zamenjali za turškega vojskovodjo. Glavo so mu odrezali in jo poslali turškemu carju Mohamedu, ki je bil veliki Vladov sovražnik. Kot pravi legenda, je bilo

³¹ Documenta Romaniae Historica, B. Tara Românească, Editura Academiei Republicii socialiste România. 1966. Bucuresti. Str. 146-153.

³² IBID. Str. 46.

³³ V turškem jeziku je Skenderbeg ime za Aleksandra Makedonskega.

telo oškodovano in zakopano pod oltarjem v cerkvi na otoku Sagov. Ko so leta 1930 arheologi odprli grobnico, je bila ta prazna.³⁴

V začetku leta 1443 je Vlad Dracul znova zasedel prestol. Pri tem mu je pomagala podpora vlaških plemičev, od katerih si je pridobil naklonjenost. Zaradi sultanove obljube, da mu bo vrnil sinova, se Dracul ni pridružil protiturški odpravi v Srbijo, ki jo je istega leta organiziral Hunjadi. Kljub zmagi nad Turki v bitki pri Nišu, ki je obnovila srbsko državo in vzpodbudila začetek albanskega upora, je bil Dracul previden glede svoje pridružitve križarskemu pohodu, ki ga je organiziral kralj Ladislav poleti leta 1444.

Vlad naj bi mu odsvetoval pohod in mu povedal, da gre sultan na lov z večjim spremstvom, kot ima on čet. Vseeno pa mu je poslal 4000 vojakov pod poveljstvom sina Mirče. Pohod se je končal s porazom krščanske vojske. Kralj Ladislav in papeški legat Cesarini sta padla v boju.³⁵

Vlad je prestregel krščansko vojsko, ki se je umikala in aretiral Hunjadija, ki ga je krivil za vojaški polom. Bil je besen, Hunjadija je že skoraj dal ubiti, ko so vmes posegli Hunjadijevi privrženci in plačali visoko odkupnino.³⁶ Zaradi slabih odnosov z Ogrsko je Dracul leta 1446 znova sklenil mir s sultanom.³⁷ Hunjadi je Brašovljanom v pismu naročil, naj podprejo njegovega nasprotnika Vladislava II. Kasneje je sam vodil napad na Vlaško in nameraval odstraniti Vlada s prestola. Draculo so umorili v bližini mesta Bălteni, temu je sledil še uboj Tepesovega brata Mirčeta. S tem sta bili v osebnost mladega Dracula vrezani še dve brazgotini. Krvavi knez je bil rojen.

Hunjadi je vlaški prestol zaupal Vladislavu II. S pomočjo Turkov je Dracul zasedel vlaški prestol jeseni 1448, vendar je na njem ostal le kratek čas. Prestol si je s pomočjo Petra II., moldavskega kralja, znova pridobil Vladislav II,³⁸ ki ga je obdržal do leta 1456.

Dracul, ki se je bal transilvanskih morilcev svojega očeta, se je po izgubi prestola vrnil v turško prestolnico. Domneval je, da ga Turki ne bodo zavrnil, ampak ga bodo

³⁴ <http://sh.wikipedia.org/wiki/Rumunija> (13. 1. 2008, 17.36)

³⁵ A Histori of Romania (Kurt W. Treptow). 1996.The Centre for Romanian Studies. The Romanian Cultural Foundation. Iasi Str. 108.

³⁶ Kurt W. Treptow. Str. 48.

³⁷ Vzrok za Draculovo proturško politiko lahko najdemo tudi v njegovi želji, da reši sinova neizogibnih represij in morebitne smrti.

³⁸ IBID. Str. 16.

sprejeli kot dragocenega pretendenta na vlaški prestol.³⁹ Ugotovil je, da se Turkom ne mudi odstraniti Vladislava II. z vlaškega prestola, spoznal pa je tudi, da ne more prevzeti oblasti brez soglasja mogočnega guvernerja Ogrske, Ivana Hunjadija. Poiskal si je zatočišče v Moldaviji,⁴⁰ ki je bila takrat v rokah kneza Bogdana.⁴¹ Med Draculo in sinom Stefanom Velikim se je v času izgnanstva razvilo dobro prijateljstvo, iz česar se je rodila pogodba, ki govori o medsebojni pomoči pri zasedbi prestola.⁴² Tepes je ostal v Moldaviji do leta 1451, ko so Bogdana ubili nasprotniki. Družina umorjenega kneza je zbežala v Transilvanijo in Dracul se je moral pridružiti sorodnikom v begunstvu. Vlad in Štefan sta pribežala k Hunjadiju, ki je postal njun zaščitnik. V obeh je videl viteza, ki ju bo potreboval za boj proti Turkom. Spoznala sta sina Matijo Korvina, bodočega kralja Ogrske.⁴³

Po letu 1450 je Vladislav zaradi turškega pritiska zavzel protiturško politiko in Hunjadi je potreboval tajno orožje, kneza v rezervi, če bi se knez Danešti popolnoma obrnil k Turkom. Ivan Hunjadi je v teh nekaj letih postal Draculov politični mentor in vojaški učitelj. Kot vazal je Tepes sodeloval v številnih vojaških pohodih. Hunjadi je Tepesu dodelili dve posesti, ki ju je odvzel Vladislavu.

Dracul je kmalu po prihodu v Transilvanijo, 20. novembra 1451, želel izkoristiti napete odnose med Ogrsko in Vlaško in prepričati Hunjadija, naj podpre njegova prizadevanja za zasedbo prestola. Hunjadij je v tem času sklenil s Porto triletno premirje, ki je priznavalo neodvisnost Vlaške. »Status quo« je bil sprejet z obeh strani, ki sta se strinjali, da se v primeru Vladislavove smrti nobena stran ne vmeša. Izbor novega kneza bodo prepusti zboru bojarjev. Premirje je utrdilo položaj Vladislava II., za Vlada pa je predstavljalo zastoj pri njegovem boju za vlaški prestol.

³⁹ Ciobanu S. Radu. Str. 89.

⁴⁰ Andreescu Stefan: Vlad Tepes (Dracula). Intre legendă si adevăr istoric. Editura enciclopedică. 1998. Bucuresti. Str. 51.

⁴¹ Treptow (str. 58) se ne strinja, da je bil majhen interes Turkov za odstranitev Vladislava pglavitni razlog za Tepesev odhod iz Adrianopla, še zlasti ne, ker se od Moldavije, ki se je nahajala sredi dinastičnih bojev, ni mogel nadejati posebne pomoči. Je pa Bogdan II. sklenil zaveznitvo s Hunyadjem proti Poljski. Tako bi lahko Drakula preko strica dosegel spravo z morilcem svojega očeta.

⁴² Hvalec Slađana. Po sledih zgodovinskega Dracule, romunskega kneza Vlada Tepesa. Zgodovina za vse. Leto IX. 2002 Št. 2. Str. 9.

⁴³ IBID. Str. 10.

Po premirju je Hunjadi meščanom Braslova naročil, naj Vlada ne podprejo in naj mu ne dajo zatočišča, temveč naj ga ujamejo in izženejo. 30. marca 1452 jih je obvesil, da se je Dracul vrnil v Moldavijo, kjer je njegov drugi bratranec Alexăndrel zasedel prestol.

Kaj je Vlad počel v Moldaviji, ni znano. Takoj, ko so se odnosi med Vladislavom in Hunjadijem poslabšali, se je vrnil v Transilvanijo. Stanje se je kmalu umirilo. Odnosi so se znova ohladili in zaostri, konec leta 1454 je izbruhnil nov spor. Medtem ko se je Hunjadij bojeval s Turki v Srbiji, je bila Vlaška polna turških trgovcev. Novo premirje je bilo sklenjeno jeseni 1455, toda do decembra so se znova pojavila nesoglasja in Hunjadiju so poročali o turških in vlaških vdorih v Transilvanijo. Z zaostritvijo odnosov je Hunjadi začel podpirati Dracula v prizadevanju, da ponovno zasede očetov prestol. 6. aprila 1456 je kralj Ladislav ukazal Sasom (Nemcem), naj branijo transilvanske meje in Hunjadijeve posesti. Hunjadi se je takrat pripravljali na obrambo Beograda, da bi ga obvaroval pred turškimi in vlaškimi napadi.⁴⁴ Hunjadi je dal Vladu vojaško podporo in mu zaupal obrambo južnih transilvanskih meja in dovolil možnost vpada v Vlaško.

V pripravi na obrambo Beograd so sodelovali tudi Celjski grofje. Ulrik Celjski je skoval več mračnih načrtov zoper Ivana Hunjadija, ki je bil iz Transilvanije, sin plemiča Janosa Hunjadija. Ivan Hunjadij se je po smrti ogrskega kralja Albrehta II. Habsburškega zapletel z Ulrikom Celjskim v boj za skrbništvo nad mladoletnim kraljem Ladislavom Posmrtnikom.

Oger je s svojimi vojščaki pritisnil proti Celju, a je bil po hudih bitkah odbit, zato se je moral umakniti. Ivana Hunjadija je polom prisilil, da je pričel razmišljati o pomiritvi s Celjskimi. Tako je bila nazadnje sklenjena ženitna pogodba med Hunjadijevci in Brankovići, ki je zadevala tudi Celjske. Hčerka iz zakona med knezom Ulrikom in Katarino Branković, Elizabeta, bi morala vzeti za moža po prvem dogovoru starejšega sina ogrskega gubernatorja Ladislava, po drugem pa mlajšega Matijo.

Elizabeta, ki je zaradi sporazuma med despotom Jurijem in Celjani morala pripadati pravoslavni veri, je bila prvotno obljubljena enemu goriških grofov, toda ti so medtem tako nazadovali, da utrjevanje povezav z njimi za knežjo dinastijo iz porečja Savinje

⁴⁴ IBID. Str. 10.

ni bilo zanimivo. Tako je bila Celjanka še kot otrok poslana k Hunjadijcem, vendar je kmalu umrla.⁴⁵

Ivan Hunjadi in Ivan Kapistran sta vodila predhodnico križarskega pohoda in pred Beogradom zavrnila Osmane. Oba sta umrla za kugo. Glavnina križarske vojske pod vodstvom Ulrika Celjskega in kralja Ladislava se je počasi premikala proti bojišču.

V začetku novembra 1456 je prispela v Fugot pri Petrovaradinu, kjer je zasedal ogrski državni zbor. Na njem je bil knez Ulrik imenovan za vrhovnega kapetana Ogrske. To je bil položaj, ki ga je pred smrtjo imel Ivan Hunjadi. Njegov starejši sin je bil prepričan, da to mesto pripada njemu, zato je skoval zaroto zoper kneza Ulrika.

8. novembra 1456 so križarji končno prispeli v Beograd, toda v mestno trdnjavo so Hunjadijenci spustili samo kralja Ladislava Posmrtnika in njegovo ožje spremstvo, v katerem je bil tudi vrhovni kapetan. Naslednje jutro je Hunjadi kneza Ulrika pozval k sebi in ga dal hladnokrvno umoriti, medtem ko je kralj Ladislav ostal pri življenju.

Hunjadijeva stran pa se ni dolgo veselila uspeha. Mladi kralj se je navidezno spravil z njo, po vrnitvi v Budim pa je ostro udaril po organizatorjih beograjskega komplota.

Ladislav Hunjadi je moral z glavo plačati sodelovanje in vodenje zarote, njegov mlajši brat Matija, nesojeni Ulrikov zet, pa je bil zaprt (bil je mladoleten). Toda že naslednje leto je Ladislav Posmrtnik umrl in za njim se je na ogrski prestol povzpел prav Matija Hunjadi – kralj Matjaž, ki postane eden največjih ogrskih in srednjeevropskih vladarjev.

A kakor knez Ulrik je tudi on zapusti zgodovinsko prizorišče brez naslednika. Obstajajo celo pričevanja, da je Celjan skušal posinoviti svojega bodočega morilca, Ladislava Hunjadija.

Celjani so poslednja pomembna srednjeveška dinastija, ki se je s slovenskih tal povzpela v kroge evropskega velikega plemstva. Ko so v Celju pokopali zadnjega kneza, se je razlegal presunljiv klic: »Danes grofje Celjski in nikdar več«.⁴⁶

Vlad je že v Transilvaniji razpolagal z močno osebno vojsko, sodeloval je s kneževinama Fagaras in Almas, ki sta v njem videli bodočega vladarja. Tudi v Tara Barsei si je pridobil številne privržence, saške trgovce je pritegnil z obljubo oprostitev carine. V Transilvaniji je bilo veliko vlaških prebežnikov, dvorjanov in vojaških

⁴⁵ Voje Ignaci. Slovenica Balcanica. 2005. Ljubljana: Slovenska matica. Str. 20.

⁴⁶ Oržen. Janko. Celjska kronika. 1997. Faksimile v Celi. Celje: Julius Jeretin 1859.

poveljnikov, ki so ob Hunjadiju, ki je po padcu Konstantinopola postal edino upanje krščanskega sveta, želeli nadaljevati boj proti Turkom.

Združene krščanske sile so se tako julija 1456 nahajale pod Hunjadijevim poveljstvom, zmagovalcem nad Turki v večih bitkah. Vlad se ni udeležil spopada, ker je varoval jug Transilvanije pred možnimi boji. S porazom Mehmeda II. Osvajalca med 21. in 23. julijem je Hunjadi dosegel najslavnejšo zmago. Zmagoslavje ni trajalo dolgo, tabor je zajela kuga, ki je pobrala veliko vojaštva.

Turki so se umikali izpred Beograda zaradi kuge in niso posegali v boj v prid Vladislava II. Romunske dežele vzdolž Donave so s Hunjadijevo smrtjo ostale brez obrambe in v nevarnosti, da padejo pod turško nadoblast.

Tepes je izkoristil politično in vojaško krizo v Ogrski in Transilvaniji. S četami, ki so jih sestavljali vazali, vlaški begunci in trgovci je prešel transilvanske hribe.⁴⁷

Vlad Tepes je začel novo, šest let trajajočo vladavino, ki mu bo, kot piše Mircea Dogaru, prinesla sloves najbolj znane in najbolj kontroverzne romunske osebnosti vseh časov.

Vlad Tepes je bival v Transilvaniji med leti 1451 in 1456. Dracul je zapustil rojstno hišo v Sigisoari in se nastanil v Sibiju, ki je veljalo za najbolj utrjeno transilvansko mesto. Štiri leta po zapustitvi mesta ga je z vojsko napadel ter pobil, zamaskiral, nabil na kol in v mukah pustil umreti okoli deset tisoč svojih someščanov.

Brasov je drugo Transilvansko mesto, povezano z Draculom, ki se je izživljal nad meščani, ko je žrtve dal nabit na kol in jih pustil razpadati, da so jih karpatski mrhovinarji trgali na koščke. Mesto, v katerem se je dogajala ena od njegovih največjih okrutnosti, začeta v zgodnjem jutru 2. aprila 1459 leta, je bil hribček znotraj Brasova, kjer je stala cerkev Sv. Jakoba.

Zgodba iz nemških virov o teh dogodkih pripoveduje, da so madžarski kralj in transilvanski Sasi poslali Draculi poslanca, skupaj štiriinpetdeset. Dracul je to gospodo držal zaprto pet tednov in dal, da se zanjo naredijo koli. Vsi so mislili, da bodo nabiti na kol. V kakšni stiski so bili! Držal jih je tako dolgo, da ga niso mogli izdati. On pa je zbral vso svojo vojsko in jo povedel na Vicerland. Nekega jutra je

⁴⁷ Proti koncu leta 1456 je knez Vlad izdal srebrnik, ki ima na eni strani precej nenavadno upodobitev: zvezdo v obliki črke S – komet. Romunski numizmatik Octavian Iliescu je povezal to upodobitev s slavnim Halleyevim kometom, ki se je na evropskem nebu pojavil 8. junija 1456 in so ga lahko opazovali cel mesec.

prispel do vasi, gradov in mest. Vse, kar je osvojil, je tudi porušil in požgal vse žito. Odpeljal je svoje ujetnike izven mesta Kronštata do kapele Sv. Jakoba. Da bi se Dracul tam v miru spočil, je požgal celo naselje. Ko se je zdanilo, je dal nabiti na kol vse, ki jih je ujel, moške, ženske in otroke. Jedel je za mizo pod koli in tam užival.⁴⁸

Večina transilvanskih grozot se je odigrala med njegovo drugo vladavino med leti 1459 in 1461. Razpadla telesa ujetnikov, nabitih na kol, so prestrašila Turke v Djurdju na Donavi. Celo samemu osvajalcu Carigrada, Mehmedu II., je postalo slabo ob pogledu na ostanke 20000 ujetnikov, zajetih nekaj mesecev prej, kako razpadajo okoli Draculove prestolnice Targovista. Med njimi je bilo veliko Turkov, še več Nemcev, nekaj Bolgarov, Madžarov in Romunov, predvsem iz višjih slojev, torej vsi tisti, ki so se mu na kakšen način zamerili.⁴⁹

V času od 1418 do smrti Vlada Dracula 1476 je vladalo 11 vladarjev v 29 ločenih obdobjih vladavine, njihov povprečni čas vladanja pa je trajal komaj 2 leti.

Draculove jeze so bili pogostokrat deležni tudi meščani. V velikem sporu je bil z meščani svoje prestolnice Targovista, ki so sodelovali pri umoru njegovega brata in očeta. Neposredno po prevzemu oblasti v Vlaški je Dracul začel raziskovati okoliščine, v katerih je umrl njegov brat. Ugotovil je, da je bil brat Mirča skupaj z očetom ujet pri Targovistu, odpeljan v mesto in živ zakopan.⁵⁰

Način maščevanja Vlada Dracule je bil predvidljiv. Ko je prišla velika noč in so se vsi meščani gostili, mladi pa plesali, jih je obkolil in ujel. Vse stare je nabil na kol in razstavil okoli mesta, mlade je, skupaj z ženami in otroki odpeljal v praznji obleki na grad Poenari, kjer so morali zidati, dokler jim ni obleka padla s teles.⁵¹

Dracul je bil prepričan v nezanesljivost svoje prestolnice, zato se je odločil pozidati nov grad, ki bo bližje Transilvaniji, a hkrati daleč od katerekoli druge nemške utrdbe. Tej zahtevi je ustrezal hrib nad reko Arges, kjer je že stal grad Poenari. Iz opeke in kamnov utrdbe je dal Dracul pozidati nov grad Arges.⁵²

Romunski zgodovinar Stoicescu meni, da kazen, ki jo je Dracul izvedel nad meščani, lahko obravnavamo tudi kot posebno trdo obliko dušegubine, to je kazni, ki je bila

⁴⁸ Hvalec Slađana. Po sledih zgodovinskega Dracule, romunskega kneza Vlada Tepesa. Zgodovina za vse. Leto IX. 2002. Št. 2. Str. 14.

⁴⁹ IBID. Str. 15.

⁵⁰ IBID. Str. 15.

⁵¹ IBID. Str. 16.

⁵² IBID. Str. 16.

naložena zaradi kolektivne krivde, brez iskanja pravega storilca.⁵³ Tudi podložnike je Vlad obravnaval enako kot meščane, če so ga užalili ali pokazali nespoštovanje. Izvajal je zanimivo socialno politiko, o kateri ljudsko izročilo pravi naslednje. V času kneza Vlade Tepesa so se reveži, pohabljeni, potepuhi in berači zelo razmnožili, kar je bila huda nadloga. Premišljujoč o tem, je knez ukazal, naj se po celi deželi razglasi, da naj se določenega dneva zberejo v prestolnici vsi berači in pohabljeni, saj jim bo pripravil obilno pojedino. Tega dne se je v Targovistu zbrala velika množica ubogih. Kneževi služabniki so jih odpeljali v veliko hišo, kjer so že bile pogrnjene mize. Ko so se vsi napili in najedli, se je pojavil knez. »Ali želite, da vas razrešim vseh skrbi in vseh nadlog tega sveta?« jih je vprašal. Ko so mu vsi pritrdilno odgovorili, je ukazal naj se hiša zažge in nesrečniki so živi zgoreli. Svoje početje je razložil: »To sem naredil, prvič zato, da ne bi bili v breme in da v moji deželi ne bi bilo več ubogih in revnih, temveč samo bogati in drugič, da bi jih odrešil trpljenja zaradi revščine in pohabljenosti.«⁵⁴

Dracul je pospeševal trgovino, ki je bila pomembna za napredek dežele. Skušal je zavarovati monopolno trgovino Vlaške. Ukrepi so vplivali na razvoj trgovine v Draculovi deželi, njegovemu imenu so dali sloves krutosti, ki so ga, zaradi prizadetosti z novimi zakoni, širili po Evropi saški trgovci. Da bi podprl trgovino, je bil Dracul nepopustljiv do kakršnegakoli kriminala, ki bi ogrožal svobodno in varno pot trgovcev skozi deželo.

Slovanski vir govori, da je knez tako sovražil zlo v svoji kneževini, da kdorkoli je zagrešil najmanjšo tatvino, povedal laž, ropal ali storil kakšno nečednost, ni imel nebene možnosti preživeti. Strah pred groznim tiranom je bil tako močan, da je zlati pokal ob vodnjaku ostal nedotaknjen ves čas njegove vladavine. Ljudsko izročilo se takole spominja njegove pravice: »... tudi jaz sem slišal od naših starih, da pravice in časti, kot jo je bil v času kneza Vlada Tepesa, ni bilo vnuk moj, nikoli. Niti laž niti pijanstvo, niti hudodelstvo, niti kakšno drugo stvar, ki bi kvarila človeka, ni bilo več možno zaslediti.« Tatove in lopove je knez preganjal. Pregarjal jih je povsod in niso ušli njegovemu kolu. Ko so ujel lopova, so ga takoj nataknil na kol. Puščali so jih je na križiščih, naj jih ljudje vidijo tam, z vranami na njih.⁵⁵

⁵³ IBID. Str. 16.

⁵⁴ IBID. Str. 16.

⁵⁵ IBID. Str. 16.

Pravijo, da je Tepes rešil deželo vseh tatov. In da bi se prepričal, se je domislil: »Postavil bom na vodnjaku, kjer pride mnogo ljudi, na veliki cesti, zlati pokal, da bom videl, če ga bo kdo vzel. Niso ga privezali z verigo, niti z vrvjo. Mimo so hodili ljudje, šli so k vodnjaku, pili vodo iz pokala, a vzeti Tepesevega pokala si ni nihče upal, kar je bil on vladar.⁵⁶

S preizkušanjem je Dracul odkrival goljufije in nepoštenjake. Tako naj bi preoblečen hodil ponoči med trgovci in njihovimi trgovinami ter jim na skrivaj podtikal ali pa jemal določene zneske denarja. Podobno je doletelo transilvanskega trgovca, ki je čez noč pustil svoje premoženje v vozu na ulici. Zjutraj je ugotovil, da mu manjka 160 dukatov in je šel po pravico k Draculu. Zagotovil mu je, da bo denar dobil nazaj. Svojim podrejenim je ukazal, naj najdejo tatu, sicer bo požgal celo mesto. Ukazal je, naj vzamejo iz njegove blagajne 161 dukatov in jih dajo v trgovčev voz. Drugo jutro je trgovec našel in preštel denar ter obvestil Dracula o čudežu. Na svojo srečo je povedal tudi to, da mu je ta prinesel en dukat več. Dracul je tatu nabil na kol, trgovcu pa povedal, da bi njega doletela ista usoda, če ne bi povedal za presežek denarja⁵⁷ in s tem dokazal poštenost.

Dracul je v zasebnem življenju svojih podložnikov zahteval spoštovanje strogih moralnih pravil. Prešuštnica ali dekle, ki ni ohranilo devištva, je bila izpostavljena mučenju. Takšni ženski je Dracul ukazal odrezati spolne organe in jo živo odreti. Ukazal je celo, da se ženski odrežejo bradavice, v vagino pa naj ji zabijejo žarečo palico. Tudi lenoba in brezdelje nista našli pri Tepesu nobenega razumevanja. O tem govori zgodba o leni ženi, ki ni poskrbela za dovolj dolgo srajco svojega moža. Dracul je za izvajanje svojih zakonov ustanovil v vseh večjih vaseh sodišča, ki se jih ljudje še spominjajo.⁵⁸

Slovanske kronike nam potrjujejo, da je Dracul zahteval tako od lastnih podložnikov kot od tujcev spoštovanje, primerno velikemu vladarju, za kakršnega se je imel. Znan je primer, ki se je zgodil turškemu poslancem, ki zaradi turške navade pred velikim knezom niso sneli turbanov. Užaljeni Vlad je ukazal, da jim turbane z žebli pribijejo na glavo.⁵⁹ Enako spoštovanje je zahteval od drugih vladarjev, od sultana ali

⁵⁶ IBID. Str. 15-16.

⁵⁷ IBID. Str. 26.

⁵⁸ IBID. Str. 16.

⁵⁹ IBID. Str. 16.

ogrskega kralja. Tepeševa skrb je bila organizacija vojske. Vojska se je v Vlaški zbrala na dva načina. Velika vojska je bila sklicana ob velikih nevarnostih, mala vojska je v mirnem času tvorila administrativni aparat dežele.⁶⁰ Dracul je potreboval vojsko, ki mu je bila podrejena in na razpolago ves čas. Tako je knez uveljavljal absolutno oblast. Organiziral je najemniško vojsko, ki jo je plačeval z denarjem scale⁶¹, davka, ki ga je pobiral od tujih trgovcev.

3.1 DRUGO OBDOBJE VLADAVINE VLADA TEPESA

V obdobje druge vladavine sodijo Draculovi boji s Turki. Po svojih junaških delih, vojaški sposobnosti, taktiki in strategiji je postal slaven po okrutnosti. Po smrti Hunyadija je Tepes ostal brez podpore Madžarov. Dvor v Budimu je podprl Dana III. Dracul je v prvih letih vladavine sprejel turško nadoblast in se posvetil utrjevanju oblasti v svoji kneževini.

Papež Pij II. je na koncilu v Mantovi septembra 1459 pozval krščanski svet v vojno proti nevernikom. Poljaki so želeli maščevati smrt svojega kralja Vladislava II. Benetke so za sodelovanje v vojni postavile nemogoče pogoje, zahtevale so 8000 mož za posadko in plačilo za vse priprave in organizacijo. Francija je odklonila sodelovanje v vojni, vse dokler bo v napetih odnosih z Anglijo. Edini, ki je sodeloval v antiotomanski koaliciji, je bil Vlad Tepes. Računajoč na Korvinovo pomoč, ki ni nikoli prispela, je pričel vojno proti Mehmedu II., ko je od njega zahteval letni tribut in 500 dečkov za janičarje. Leta 1670 je poslal sultan vlaškem knezu sporočilo, naj se pride poklonit in pripelje 500 dečkov in tribut. Knez mu je odgovoril, da ima pripravljene dukate, kar se tiče pa dečkov pa ne bo šlo. Še bolj nemogoče pa je, da bi se prišel on osebno poklonit. Sultan ni mogel dovoliti takšne žalitve. Preden je začel z vojno, je skušal Dracula zvabiti v past. Vlad se je spomnil turške dvoličnosti in je takoj zaznal spletko. Da bi pridobil na času, je obvestil poslance, da bo prišel na dogovorjeno mesto, toda pri trdnjavi v Djurdju so se dogodki začeli odvijati drugače od turških načrtov.⁶²

⁶⁰ IBID. Str. 16.

⁶¹ IBID. Str. 16.

⁶² IBID. Str. 17.

Dracul je s pomočjo Hamza-paše in Katavolinosa vdrl v turški tabor, kjer je vlaška vojska premagala turške sile. Turke so privedli do Draculove prestolnice, kjer so jih ob robu mesta že čakali koli. Za Hamza-pašo in Katavolinosa je Dracul pripravil posebno dolga kola.

Otomansko cesarstvo je bilo izzvano. Mehmed je začel z vojno, v kateri se je odločil sam poveljevati več desetisočglavi turški vojski.

Dracul je spoznal, da pomoči zaveznikov ne bo, zato se je sam začel pripravljati na obrambo. Vsi moški prebivalci nad 12 letom starosti so morali v boj. Vlaška vojska je bila sestavljena iz hitre konjenice.⁶³

Pozimi leta 1461 je Vlad dosegel številne zmage in s tem utrdil ugled krščanskega bojvnika. Po cerkvah v osrednji in zahodni Evropi so peli hvalnice Draculu, ki je v krščanski vojni proti nevernikom prevzel vodstvo namesto pokojnega Hunyadija. Vroče poletje in uspešna Draculova vojaška taktika,⁶⁴ ki sta opustošili romunsko zemljo nista nudili osvajalnim turškim četam ne hrane ne vode. Draculova vojska je samo dokončala, kar je lakota načela.

Kljub Draculovim uspehom je bila otomanska vojska preštevilna. Dracul je prišel do sklepa, da bi edino sultanova smrt lahko Turke demoralizirala, da bi se umaknili iz Vlaške. V noči s 16. na 17. junij je knez vdrl v turški tabor. Vlaška vojska je pobila veliko Turkov, še več se jih je pobilo med sabo. Sultan je bil ranjen, vendar živ. Dracul ni uresničil svojega cilja. Izgubil je veliko vojakov, zato se je moral umakniti.

Turška vojska mu je sledila in v Târgovistu jih je pričakal grozljiv prizor. Mestna vrata Draculove prestolnice so bila široko odprta, mesto je bilo zapuščeno in opustošeno. 20000 turških teles je bilo nabitih na kole. Turški sultan Mohamed II. je bil zgrožen. Po vojnem posvetu je sultan ukazal umik turške vojske, odločitvi je botroval tudi izbruh kuge v turških vrstah.

Preostanek vojske, kateri so se pridružili izdajalski plemiči, je pod vodstvom Raduja Lepega, Tepesevega rivalskega brata zasledoval Draculo do njegovega gradu. Po legendi naj bi romunski suženj v turški vojski s puščico poslal sporočilo in opozoril

⁶³ IBID. Str. 18.

⁶⁴ Tepes je v bojih uporabljal klasično taktiko maloštevilnih - se pravi strateško umikanje, katero je kombiniral s »taktiko požgane zemlje«.

Vlada na nevarnost. Draculova soproga je bila prepričana, da ni izhoda. Vrgla se je s stolpa v reko Arges.⁶⁵

Tepes je z desetimi spremljevalci in petimi vdanimi kmeti iz vasi Arefat uspel zbežati skozi skrit prehod v hrib. Pri begu je služabnik izgubil desetletnega Tepesovega sina.

Turki so bili preveč blizu, da bi tvegali iskanje, zato so ga pustili za sabo.

Tepesov umik ni prinesel politične in vojaške rešitve, kakršno je pričakoval sultan, so pa turške čete na vlaških tleh povzročile gospodarsko škodo, ki so jo kneževine še dolgo čutile.

Tepes je uspel pribežati v Transilvanijo h kralju Matiji Korvinu, od katerega se je nadejal pomoči. Še pred Vladom so do Korvina prispela ponarejena pisma.

Sasi iz Sibiu so dobili priložnost za maščevanje za pokole pred nekaj leti. V ponarejenih pismih so predstavili Draculo kot Turkom vdanega vladarja.

Matija Korvin je Tepesa pod obtožbo izdajstva zaprl in v ujetništvu madžarskega kralja je Dracul ostal dvanajst let. Ta gesta Matije Korvina je pri zgodovinarjih vzbudila vrsto polemik. Glede na to, da je Dracul nameraval poiskati pri madžarskem kralju zatočišče ter pričakoval njegovo pomoč, je skorajda nemogoče, da bi v razmerah, v kakršnih se je znašel, prestopil na stran Turkov. Draculovo ime je bilo onečaščeno.

⁶⁵ IBID. Str. 18.

4 DRACUL V NEMŠKIH ZGODBAH

V začetku leta 1459 je Dracul prepovedal transilvanskim trgovcem vstop v Vlaško in jih prisilil v trgovanje samo na obmejnih sejmih. S tem je želel odstraniti transilvansko konkurenco. Ukrepi so prizadeli interese saških trgovcev. Ker trgovci niso upoštevali zakonov, se je Dracul zatekel k svojim običajnim metodam, katerih posledica je bilo kaznovanje meščanov Braslova. Med Transilvanci je to povzročilo zamero in sovrašтво. Ob Draculovem zajetju leta 1462 je sprožilo pravo medijsko vojno, v kateri so saški trgovci s tiskanimi pamfleti hoteli Vlada onečastiti v očeh zahodne Evrope.⁶⁶ Ohranjenih je okrog štirinajst takšnih letakov. Večina je tiskanih in ilustriranih z grobimi lesorezi, ki prikazujejo Draculova dejanja.

Zgodbe z letakov so neke vrste grozljive pripovedke, ki vsebujejo določen nauk. Najbrž si ni težko predstavljati meniha, ki je moral pred Draculom poiskati zatočišče na Zahodu. Ko je menih v kakšnem mestu našel zatočišče, je pripovedoval o svojih izkušnjah s hudičevim knezom.

Dva letaka z zgodbami o Draculu sta bila napisana v spodnjenemškem dialektu okoli leta 1462, torej neposredno po njegovem odhodu v ujetništvo in odtlej so anekdote krožile po srednji in zahodni Evropi.⁶⁷

Draculovo najljubše mučilno orodje je bil kol. Žrtev sta v razkrečenem položaju vlekla dva konja, medtem ko je kol, ki so ga držali rablji, prodiral skozi rektum v notranjost telesa. Kol je moral biti zaobljen in naoljen, sicer bi povzročil prehitro smrt. Dracul naj bi svojim žrtvam rezal glave, nosove, ušesa, spolne organe, roke, noge, rezal naj bi jih na koščke, sežigal, kuhal, pekel, odiral jim je kožo in jih izpostavil vremenskim nepravilnostem ter divjim zverem. Ob vseh zgodbah se postavlja vprašanje, ali temeljijo na resničnih zgodovinskih dejstvih ali pa so zgolj plod domišljije nemških pamfletistov. V historiografiji se pojavlja tudi domneva, da so bile anekdot izmišljene po ukazu madžarskega dvora z namenom, uničiti Draculov ugled ter opravičiti njegovo ujetništvo.⁶⁸

⁶⁶ IBID. Str. 19.

⁶⁷ IBID. Str. 20.

⁶⁸ IBID. Str. 20.

5 DRACUL V SLOVANSKIH ZGODBAH

Ko so se nemške zgodbe o Draculu razširile po zahodni Evropi in utrdile slavo novega literarnega junaka, so tudi slovanski vzhod začele preplavljati številne kopije rokopisa z naslovom Skazanie o Drakule voevode, Zgodbe o knezu Vladu. Anekdote o Draculu so eno izmed najbolj zanimivih literarnih del ruske književnosti s konca 15. stoletja in predstavljajo enega prvih primerov profane⁶⁹ literature tega obdobja, saj so do takrat na področju pravoslavne Rusije krožili le rokopisi s sakralno tematiko.

V nasprotju z nemškimi zgodbami slovanske anekdote vsebujejo popolnoma drugačno sporočilo. Zavzamejo namreč drugačno interpretacijo njegovih dejanj. Tepes je domoljub, pogumen in moder, vladar, ki brani deželo in se zna upreti sovražnikom, še posebej Turkom.

Kaže, da je ravno Draculov boj s Turki avtorja toliko fasciniral, da je dal absolutno prednost zgodbam, ki so opisovale njegove odnose s turškim cesarstvom. Anekdote Vlada prikažejo kot zmagovalca nad Turki, sultan je zapustil Vlaško osramočen, izgubil nešteto vojakov in si Dracula ni več upal napasti.

Ena izmed glavnih značilnost Tepesa, ki jo slovanske zgodbe poudarjajo, je viteštvo in pogum.

Vlaški knez je pravični sodnik, ki ne tolerira nespoštovanja zakonov. Vlad je radodaren do tistih, ki si to zaslužijo. Pogumnim vojakom je podelil posestva in jih povitezil, katoliškemu menihu, ki modro odgovori na njegovo vprašanje, podari znesek petdesetih dukatov.

Slovanske zgodbe nam skratka slikajo Vlada Tepesa kot kneza, ki je impresioniral z bojem proti Turkom, ki je bil pogumen in moder, resda oster, toda pravičen in velikodušen, prežet z nečimrnostjo mogočnega vladarja, odločnega v ohranjanju tega položaja.⁷⁰

⁶⁹ profana – posvetna literatura

⁷⁰ Hvalec Slađana. Po sledih zgodovinskega Dracule, Romunskega kneza Vlada Tepesa. Zgodovina za vse. Leto IX. 2002. Št. 2. Str. 21.

6 ROMUNSKO LJUDSKO IZROČILO

Različni dogodki in sama osebnost junaka narodne zgodovine Vlada Tepesa povezanega s tragično usodo svojega ljudstva, niso mogli ostati brez odmeva v ljudskem izročilu Romunije. Vrsta zgodb in legend je skozi stoletja ohranila spomin na pogumnega, pravičnega in domoljubnega vladarja vse do današnjih dni. Za razliko od nemških in slovanskih zgodb, ki so obstajale v pisni obliki, je romunska različica legende krožila le ustno.

Romunske zgodbe imajo, v primerjavi s istimi, ki so krožile zunaj meja Vlaške dežele, pozitiven odnos do Dracule. Knez je predstavljen tako, kot ga je videl romunski narod, kot pogumni vladar, poln ljubezni do domovine. Je neizprosen, vendar pravičen in moder sodnik.

V legendah se je ohranil spomin na dramatične zgodovinske dogodke, na Tepesevo domoljubje in avtoriteto. Zgodbe, ki opisujejo Vladove boje s Turki, so sicer kratke, vendar dovolj slikovite, da v njih začutimo ne le pogum in patriotizem ampak tudi priljubljenost kneza.

Najštevilnejši del zgodb predstavlja Vlada Tepesa kot odločnega vladarja, ki je hotel v svoji deželi uveljaviti pravico, čast in delavnost ter izkoreniniti laž, krajo, goljufijo in lenobo. Kjer beseda in zakon pri tem nista bila učinkovita, je to dosegel kol, meč ali ogenj.

Tepesovo prizadevanje, da uniči vsakršno zlo in strogo kaznuje vse tiste, ki so slabi ali niso spoštovali njegove avtoritete, je v narodu porodilo navdušenje, ki so ga ljudski pripovedovalci še stoletje pozneje izražali.

Osrednji junak Vlad Tepes je v zgodbah predstavljen kot kompleksna osebnost, ki uteleša močan karakter, njegova dejanja pa so v dobro ljudstva.⁷¹

⁷¹ Hvalec Slađana. Po sledih zgodovinskega Dracule, Romunskega kneza Vlada Tepesa. Zgodovina za vse. Leto IX. 2002. Št.2. Str. 22-23.

6.1 ZADNJE OBDOBJE VLADAVINE VLADA TEPESA IN ČAS UJETNIŠTVA

Dvanajst let Draculovega ujetništva so meglena leta njegovega življenja. Romunski viri so skopi. Nemški avtorji, ki so zmagali v svoji akciji proti Draculu, niso bili več zainteresirani zanj, saj je bil odstranjen z vlaškega prestola. Tepesevi uspehi v boju proti Turkom so bili sveži v spominu ljudi, njegova prisotnost v Budimu ni mogla ostati neopažena.

Prva leta ujetništva je Dracul preživel v kraljevem gradu v Budimu, odkoder je bil premeščen v Salomonov stolp znotraj kompleksa gradu Višegrad, oddaljenega okrog 30 km od Budima. Pogoji ujetništva v Višegradu niso bili preveč ostri. V Korvinovi veliki kraljevi palači je imel nekakšno obliko prisilnega bivališča, kjer mu je bilo dovoljeno sprejemati obiske.

Iz ruskih virov izvemo, da se Tepes v ujetništvu ni mogel odpovedati svojim navadam. Bil je v dobrih odnosih s čuvaji, ti so ga oskrbovali z malimi živalmi, ptiči, mišimi, podganami in drugimi, ki jih je mučil, rezal na koščke ali nabijal na male kole. Razstavljal jih je okoli celice, kot svojčas svoje človeške žrtve.

Iz prvih let njegovega ujetništva v letih 1462 in 1463 je v zapiskih papeškega legata Modrusssa ohranjen tudi edini opis njegovega videza. Ni bil visok, ampak čokat in močan, krute in strašljive pojave, dolgega, ravnega nosu z razširjenimi nosnicami. Na ozkem in rdečkastem obrazu so bile široko odprte zelene oči, uokvirjene z gostimi črnimi obrvmi, kar jih je delalo zastrašujoče. Obraz je bil obrit, imel pa je brke. Nabrekli senci sta povečevali glavo. Ob močnem, bikovskem vratu so se mu črni, kodrasti lasje spuščali na široka pleča.⁷²

Na kraljevem dvoru je Tepes spoznal sestro Matije Korvina, s katero se je poročil. Zakon in odpoved pravoslavni veri sta prispevali k osvoboditvi in ponovnemu posegu po vlaškem prestolu.⁷³

Leta 1474, po dvanajstih letih ujetništva, je bil Vlad končno na prostosti in je postal pretendent za prestol. Po osvoboditvi je kralj podaril hišo v Pešti, kjer je nekaj

⁷² IBID. Str. 23.

⁷³ IBID. Str. 22.

mesecev bival z novo družino, nakar se je naslednjega leta naselil v Sibiu. Od tod se je odpravil v ponovno osvajanje Vlaške.

Vojska, ki ji je poveljeval knez Transilvanije Batory, je do novembra 1475 leta prispela v Vlaško. Tokrat je bila cilj pohod Bukarešta, katero je Dracul 16. novembra zasedel.⁷⁴ Dracula je bil v gradu Argesu ponovno okronan za kneza. Kot knez je bil sedaj nesprejemljiv za pravoslavne in osovražen s strani Sasov, bojarjev in Turkov. Dracul je bil soočen z veliko nevarnostjo, saj je imel malo časa za utrditev oblasti. S sabo ni vzel soproge in sina, ker se je zavedal nevarnosti. Popolno zaupanje je lahko imel le v majhno skupino moldavskih osebnih stražarjev, ki je štela okrog 200 ljudi.⁷⁵ Po ljudskem izročilu je Dracul svojo zadnjo bitko bil zunaj Bukarešte, najverjetneje v bližini mesta, kjer je bil umorjen tudi njegov oče.

Izročila o njegovi smrti se razlikujejo v podrobnostih. Po eni verziji naj bi Turki vdrli v Vlaško in začeli pleniti. Dracul jih je napadel s svojo vojsko ter jih neusmiljeno gnal iz dežele. Zadovoljen knez naj bi se vzpel na hrib, od koder je lahko videl, kako njegove čete pobijajo Turke. Pri tem se je ločil od svoji ljudi in da bi se rešil, se je preoblekel v Turka. Ne prepoznavajoč ga, se je eden od njegovih spremljevalcev zapodil vanj in ga misleč, da je Turk, prebodel s kopjem. Dracul naj bi se branil z mečem in ubil pet napadalcev, vendar je kmalu padel kot žrtev lastnih ljudi.⁷⁶ Po drugi verziji pa naj bi Tepesa, kljub zaščiti lojalnih Moldavcev, ubil lastni izdajalski plemič in osebni sovražnik.

Tako se je končala njegova komaj dva meseca trajajoča vladavina. Njegovo glavo so poslali kot darilo sultanu, Vlaška pa je zopet prišla pod turški imperij.

⁷⁴ IBID. Str. 24.

⁷⁵ IBID. Str. 24.

⁷⁶ IBID. Str. 24.

7 RAZLAGA IMENA DRACUL

Poskusi razlage izvira iz pomena imena Dracul so se pojavili že v 15. in 16. stoletju. Zdi se, da je ime Dragula, Dragul, kot različica imena Dracula in Dracul, dokaj pogosto krožilo v 16. stoletju.

V nasprotju s tem nam viri iz 15. stoletja ponudijo popolnoma drugačno etimologijo. Bizantinski kronist Dusac, ko govori o Vladu Draculu, Tetesevem očetu, poda to razlago: dragulios - tako se imenuj, ker je bil hudoben in zvit.⁷⁷

Vzdevek Dracul, ki ga je Vlad podedoval po očetu, je v času druge vladavine, med leti 1456-1462, za njegove sovražnike postal sinonim »hudiča, zlodeja«, torej simbol zlega v najhujši obliki. Tudi Ducas, ko je razlagal ime Vladovega očeta, ni naredil nič drugega, kot samo prevzel razlago, ki je v času širitve grozljivih zgodb po letu 1462 krožila o Draculi.

Draculovi sovražniki so že za čas njegovega življenja začeli spreminjati pomen njegovega vzdevka. Niso več omenjali, da označuje sina Vlada Dracule, temveč so začeli širiti idejo, da ime prihaja od hudiča. Po tej razlagi naj bi bil ta, ki nosi to ime, hudoben kot sam Satan, ki je bil simbol zlobe in tudi največji strah v zavesti ljudi 15. stoletja, ki so bili prežeti z dogmami. Učenjaki iz 16. stoletja so raje uporabljali vzdevek Dragula in mu pripisovali pozitiven pomen, katerega so takoj povezali z viteškimi dejanji vlaškega kneza.

Po mnenju Iona Bogdana⁷⁸ je bil Vlad pri svojih sodobnikih, tako v Vlaški kot tudi zunaj njenih meja, znan z vzdevkom Draculea, kjer je tudi razvidno iz latinskih in ruskih virov. V italijanskih in ogrskih dokumentih se pojavlja tudi oblika Draculia, v neki epistoli z dne 28. julija 1462 ga Balbi imenuje Dracuglia. Matija Korvin ga v pismu, datiranem 21. septembra 1475, imenuje Drakulyw, zopet drugič se v pismu Pangratza omenja kot Drakulyam. Šele v obdobju zadnje vladavine pa se je tudi Vlad sam začel podpisovati z nekaj variantami, izpeljanimi iz vzdevka Dracula, Dragulya, Dragkulya, medtem ko se je v tem času druge vladavine intituliral kot knez Vlad.

⁷⁷ IBID. Str. 24.

⁷⁸ IBID. Str. 25.

Vzdevek Tepes⁷⁹ so Vladu, še za časa njegovega življenja, nadeli Turki zaradi njegovega priljubljenega načina kaznovanja in usmrnitve z nabijanem na kol. Kronist iz 15 stoletja Orudij bin Adil je uporabil besede: »Prekleti Kazikli, knez Dracula«, ⁸⁰ kar lahko prevedemo kot »prekleti nabijalec na kol, knez Zmajev sin«. Ta vzdevek je krožil tudi v Vlaškem.

⁷⁹ IBID. Str. 25.

⁸⁰ Tepes je romunski prevod turške besede kazikli, ki pomeni nabijalec na kol.

8 LEGENDA O DRAKULI

V romunščini »dracul« pomeni hudiča ali zmaja, verjetno so ta pridevnik dobili pogumni romunski bojevniki med 14. in 19. stoletjem ter vitezi Zmajevega reda. Drakula je pozdrav, ki je pomenil »sin dracul«. Izmed teh sinov je najznamenitejši transilvanski vladar Vlad III. Tepes (1431-1476). Njegov oče Vlad Dracul postane princ Vlaške po paktu z ogrskim kraljem.⁸¹

Novelo o Drakuli je prvi napisal Bram Stoker leta 1897. Rojen je bil leta 1847 in je bil tretji izmed sedmih otrok. Bil je invalid do sedmega leta starosti, ko je neverjetno okreval in začel obiskovati osnovno šolo. Po okrevanju je lahko normalno zaživel, bil je zelo dober v atletiki, na Trinity College v Dublinu je v letih od 1864 do 1870 tudi diplomiral. Bil je urednik fakultetnega društva zgodovinarjev in predsednik fakultetnega društva filozofov, kjer je napisal svoje prvo kratko obsežno delo Senzacionalizem v fikciji in sociologiji. Leta 1876, ko je bil zaposlen v Dublinu kot javni uslužbenec, je napisal knjigo *The duties of clerks of petty sessions in Ireland*, Dolžnosti uradnikov na sitnih zasedanjih na Irskem, izdano leta 1879. Stokerjevo zanimanje za gledališče je botrovalo prijateljstvu z igralcem Henryjem Irvingom. Stoker je napisal dve gledališki igri. Leta 1872 »The Crystal Cup« (Kristalna čaša) in *The Chain of Destiny*« (Veriga usode). Leta 1878 se je Stoker poročil s Florence Bulcombe, lepotico, katero je snubil tudi pisatelj Oscar Wilde. Stoker se je po poroki z ženo preselil v London, kjer je postal poslovni menedžer za bodoče igralce v gledališču Lyceum. Stoker je imel sina Irvinga Noela, rojenega 31. decembra 1879. Stoker je umrl leta 1912.⁸² Stoker je pisal kratke novele, njegovo najizrazitejše delo je vampirska pripoved Drakula, objavljena 1897 leta. Preden je napisal pripoved je Stoker osem let raziskoval evropske pripovedi in zgodbe o vampirjih. Drakula je epska pripovedna novela, ki je bila napisana po povzetkih dnevnikov, pisem, zapisov resničnih ljudi, kateri so pisali o vampirjih. Stoker je inspiracijo za svojo zgodbo dobil, ko je obiskal znameniti grad Slains Castle blizu mesta Abendeen.

⁸¹ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Drakula> (10. 1. 2008, 17.28).

⁸² http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/21/Bram_Stoker.jpg (10. 1. 2008, 17.42).

Drakula je izvrstna novela irskega avtorja Brama Stokerja, katere glavni lik je antagonist vampir Connt Drakula (grof Duakula). Novelo Drakula uvrščamo med mnoge literarne zvrsti, kot je npr. fikcija groze, gotska novela ... Literarni kritiki so proučili mnoge teme v noveli, kot so vloga ženske v viktorijanski kulturi, zatrito seksualiteto, imigracije, kolonializem, postkolonializem in folkloro. Čeprav Bram Stoker ni bil prvi, ki je pisal o vampirjih, je pa njegova novela vplivala na nastanek mnogih gledaliških iger in filmov skozi 20. in 21. stoletje. V ZDA je bila novela do izida v » javnem domovanju«, to pomeni, da novela na ozemlju ZDA ni smela iziti, ker je imel Stocker težave z avtorskimi pravicami. V Angliji in ostali državah, kjer je veljala Berne Convention o avtorskih pravicah, je te pravice uveljavljala do aprila 1962, petdeset let po Stockerjevi smrti.

Leta 1922 je bil posnet neavtoriziran film, ki je popularnost novele le še vzpodbudil, vendar pa je Stockerjeva žena, ki je bila takrat že vdova, zahtevala, da film prepovejo. Stoker je napisal več novel, ki so bile prežete z grozo in nadnaravnimi temami, vendar nobena ni dosegla enakega slovesa kot novela Drakula. Ostale najbolj prepoznavne novele so *The Snake's Puss* (1890), *The Jewel of Seven Stars* (1903) in *The Lair of the White Worm* (1911). Drakula, kot lik človeka vampirja, je bil uporabljen v mnogih literarnih delih, gledaliških igrah in filmih. Prvi tak je bil *Nosferatu*, ki ga je režiral Friedrich Wilhelm Murnau, glavno vlogo pa je prevzel Max Schreck kot Count Orlock. Najbolj znana filmska verzija o Drakuli je produkcija iz leta 1931 z Belo Lugosi v eni izmed glavnih vlog.

8.1 VSEBINA NOVELE⁸³

Novela Drakula je sestavljena iz izvlečkov mnogih pisem, dnevnikov, člankov, katere so napisali nekateri pripovedovalci.

Zgodba se začne z Jonathanom Harkerjem, novoimenovanim angleškim notarjem, ki z vlakom in kočijo potuje iz Anglije v razpadajoč in zapuščen grad grofa Drakule (grad je postavljen v gorovju Karpatov, na meji med Moldavijo in Transilvanijo). Namen Harkerjevega potovanja je zagotoviti pravno podporo za prodajo Drakulovega posestva, za katerega se zanima Harkerjev delodajalec Peter Hawkins iz podjetja

⁸³ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%293 (7. 1. 2008, 16.07).

Exeten v Angliji. Sprva očaran nad dobrodušnim in milostljivim vedenjem grofa Drakule, Harker spozna, da je postal ujetnik gradu. Hkrati začne spoznavati grozna dejstva o Drakulinem nočnem življenju. Neko noč, ko Harker poskuša pobegniti in zato zapusti svojo sobo (kljub opozorilom grofa, naj v nočnem času sobe ne zapušča), pade pod urok treh vampirk, katere so Drakuline neveste. Zadnji trenutek ga reši grof Drakula. Običajno bi bila žrtev že mrtva, vendar Drakula potrebuje Harkerja, da mu ta omogoči prodajo posestva in ga pouči o Angliji in Londonu, kjer bi imel grof »hrane« v izobilju. Kljub vsemu se Harkerju posreči pobeg z gradu.

Nedolgo za tem ruska ladja Demeter, ki je izplula iz pristanišča Vanna, zaradi strašnega viharja nasede na angleški obali na obrežje Whitby. Vsa posadka na ladji je mrtva, razen kapitana, katerega najdejo zvezanega na ladjin premec. Po dolgem okrevanju kapitan pove srhljivo zgodbo o čudnih dogodkih, ki so se dogajali med potjo na ladji. Posadka naj bi zaradi prisotnosti zla na ladji začela počasi izginjati. Opazili naj bi tudi velikega psa, kateri po pristanku pobegne na obalo. Ladjin tovor pa naj bi bilo srebro in zaboji blata ali zemlje iz Transilvanije.

Kmalu za tem začne Drakula groziti Harkerjevi vdani zaročenki Wilhelmini »Mini« Murray in njeni dobri prijateljici Lucy Westenra. Slednja dobi v enem dnevu kar tri snubitve za poroko. Arthurja Holmwooda, Quienceyja Monnisa, ki je kavboj iz Amerike, in psihiatra dr. Johna Sewarda. Eden izmed pacientov dr. Sewarda je tudi Renfield. To je nor človek, kateri je insekte, pajke, in to po zaporedju velikosti, misleč, da z njihovim zaužitjem absorbira njihovo življenjsko energijo. Med Renfieldom in Drakulo pa obstaja prav posebna povezava. Renfield deluje namreč kot detektor gibanja in na ta način lahko zazna prisotnost Drakule.

Lucy začne misteriozno izginjati ob določenih trenutkih. Ker se grožnje Drakule samo še stopnjujejo, dr. Seward pokliče na pomoč Abraham Van Helsinga, starega znanca in učitelja iz Amsterdama. Van Helsing takoj ugotovi vzroke Lucyjinega nenavadnega obnašanja, vendar pravega vzroka ne izda. Nekega večera mora Van Helsing nujno nazaj v Amsterdam, zato pred odhodom napiše pismo dr. Sewardu. V njem ga prosi, naj pazi na hišo družine Westerna, vendar pa Van Helsing pismo pošlje na napačen naslov. Isto noč Lucy in njeno mamo napade volk. Lucyjina mama, ki ima slabo srce umre, od strahu, Lucy pa izdahne nekaj ur zatem.⁸⁴

⁸⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%293 (7. 1. 2008, 16.07).

Kmalu po Lucyjini smrti začnejo časopisi pisati o tako imenovani lepi gospodični, ki ponoči zalezuje otroke. Van Helsingu je takoj jasno, da je Lucy postala vampirka, zato se obrne na Sewarda, Arthurja in Morrisa in jih prosi, da mu pomagajo izslediti Lucy. Ko jo izsledijo, se Lucy sooči s svojo vampirsko stranjo in Arthurjem. V nadaljnjem dogajanju Van Helsing in snubci Lucy ubijejo, jo obglavijo in ji zažgejo srce.

V istem časovnem obdobju se iz Budimpešte v Anglijo vrne Jonathan Harker in njegova žena Mina, s katero se je bil v Budimpešti poročil. Oba sta postala člana koalicije, katera posveča veliko pozornost obvladovanju Drakule.

Ko Drakula izve za Van Helsinga in ostale pomagače, se maščuje tako, da obišče in najmanj trikrat ugrizne Herkerjevo ženo Mino. Prav tako Mino hrani s svojo krvjo, s čimer splete spiritualno vez med njima, kar Drakuli omogoči, da lahko z Mino manipulira. Ta vez je lahko razdrta le, če Drakula umre. Mina počasi podleže vampirski krvi, ki se ji pretaka skozi žile. Bori se namreč z razdvojenostjo med človekom in vampirjem. Prav tako jo Drakula telepatsko nadzoruje.

Van Helsing in snubci si prizadevajo izslediti Drakulo. To pa je možno le tako, da Van Helsing hipnotizira Mino in preko nje zazna Drakulo. Vendar pa hipnoza popusti, ko Van Helsing in snubci vstopijo v grad, kjer prebiva Drakula.

Druščini uspe, da Drakulo ubijejo še pred sončnim zahodom in sicer tako, da mu prerežejo vrat in ga zabodejo z nožem. Drakula se spremeni v prah, Mina pa je osvobodjena njegovega uroka in se vrne v normalno stanje. V končnem obračunu je bil ubit le Quincey Morris, katerega zabodejo cigani, ki so se Drakuli pomagali vrniti se nazaj v svoj grad. Ostali preživeli se srečno vrnejo domov.

Knjiga se zaključi s poroko Jonathana in Mine, katerima se rodi sin. Slednjega poimenujeta Quincey v spomin na ameriškega prijatelja, ki je izgubil življenje.

8.2 GOST DRAKULE

Leta 1914, dve leti po Stokerjevi smrti, je bila izdana kratka zgodba z naslovom *Dracula's guest*. Ta je bila, po mnenju največjih kritikov, izbrana kot prvo in drugo poglavje iz prvotne knjige. Vendar pa so jo založbe označile kot nepotreben dodatek k celotni zgodbi.

Zgradba Dracula's guest govori o neimenovanem angleškem popotniku (mnogi bralci ga identificirajo kot Jonathana Harkerja), ki tava okrog mesta Munchen, še pred odhodom v Transilvanijo. Neke noči, originalno imenovane Walpurgis Night, se mladenič, kljub opozorilom kočijaža odloči zapustiti hotel, v katerem je prebival, in zatava v samotni gozd. Tam med svojim tavanjem spozna, da ga nekdo opazuje (najverjetneje je bil to grof Drakula).

Višek zgodbe se odvija na starem pokopališču, kjer se popotniku iz marmornega groba prikaže duh vampirke, imenovane Countess Dolingen. Njen duh pričara silovito snežno nevihto, ki zajame popotnika, nakar strela udari v duha vampirke in jo pošlje v večni zapor. Popotnikove težave pa še zdavnaj niso končane, saj ga poleg snežnega viharja napade še volk. Ampak kot se izkaže, volk samo pomaga popotniku do prihoda pomoči. Ko se popotnik vrne v hotel, ga tam že čaka telegram, ki ga je poslal njegov gostitelj Drakula. V tem slednji sporoča, naj bo ponoči previden glede volkov in snežnih viharjev.⁸⁵

8.3 POVEZAVA GLAVNEGA JUNAKA Z RESNIČNIMI ZGODOVINSKIMI IN GEOGRAFSKIMI DEJSTVI⁸⁶

Čeprav je Drakula delo fikcije, vsebuje tudi prava zgodovinska dejstva. Zgodovinske povezave z novelo in koliko je Stocker vedel o temi, ki jo je uporabil v svoji zgodbi, so stvari, ki so resnično vredne dobre debate.

Povezava med knjigo In Search of Dracula avtorja Radu Floresca in Raymonda McNallyja (1972) ter Drakulo, kot jo predstavi Stoker, je pritegnila veliko pozornosti.

Med prvo vladavino (1456-1462) naj bi Vlad the Impaler dal pobiti med 20 000 in 40 000 evropskih civilistov, to so bili bodisi politični tekmeči, kriminalci in katerikoli drugi civilisti, katere je Vlad smatral za nepomembne za ljudstvo, kateri so bili večinoma natakneni na kole. Ti podatki so bili zapisani s strani takratnih naseljencev iz Saxona, okoliša Transilvanije, kateri so imeli stalne spore z vladarjem. Nekateri Romani pa Vlada III. častijo kot ljudskega heroja, saj je odbil invazijo Turkov. Med žrtvami, katere je Vlad dal natakniti na kole, naj bi bilo tudi 100 000 turških muslimanov.

⁸⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%293 (7. 1. 2008, 16.07).

⁸⁶ IBID.

Z zgodovinskega vidika ime Drakula izhaja iz skrivnega bratskega reda vitezov, ki so se imenovali Order of the Dragon, Vitezi zmajevega reda, ki jih je sponzoriral Sigismund Luxembourški, kralj takratne Madžarske, Hrvaške in Bohemie. Bil je tudi sveti rimski cesar z namenom ohraniti krščansko vero in braniti imperij pred Turki – Osmani. Vlad II. Dracul, ki je bil oče Vlada III., je bil sprejet med viteze zmajevega reda okoli 1431 leta zaradi svoje hrabrosti v boju proti Turkom. Od 1431 dalje je Vlad II. nosil znamenje vitezov zmajevega reda. Ko pa je postal vladar Wallachie, je bil na njegovem kovanem denarju simbol zmaja. Ime Dracula pomeni sin od Dracule.

Stocker se je z imenom Drakula seznanil, ko je prebiral romansko zgodovino in ga uporabil namesto imena grof Vampir, katerega je uporabljal na začetku pisanja.

Nekateri študenti, ki prejemajo štipendije iz sklada Drakule, vodi jih Elizabeth Miller, dvomijo o Stokerjevem poznavanju zgodovine. Po njihovem mnenju naj bi Stoker dobro poznal le zgodovinska imena, ne pa tudi zgodovinskih dejstev. Vendar pa so v Stokerjevi noveli odstavki, kjer Drakula govori o svojem domu, življenju in ravno ti govori so dokaz, da je Stoker dejansko res poznal zgodovino Romanov. Stokerjeva novela ne vsebuje podrobnosti o vladavini Vlada III. in njegovem krutem načinu natikanja ljudi na kole. Na podlagi tega kritiki sklepajo, da Stoker res ni poznal pravih zgodovinskih dejstev ali pa ni hotel, da bi bil njegov glavni lik Drakula ista oseba, kot je bil Vlad III.

Kritiki domnevajo, da je Stoker dobil navdih za pisanje iz zgodovine o kraljici Elizabeth Bathory, ki je bila rojena v kraljevini Madžarski. Mnogi verjamejo, da je ta kraljica dala ubiti več kot 700 deklet, da je lahko pila njihovo kri in se kopala v njej. Verjela je, da jo pitje krvi ohranja mlado, kar je Stoker uporabil tudi v svoji noveli, saj se Drakula po vsakem hranjenju pomlajša.

Domnevano je tudi, da je Stoker v svoji noveli uporabil grad Slains, ki je resničen dom, kjer je Drakula živel. Stoker je bil v gradu gost leta 1895, to je čas petih let, preden je začel s pisanjem novele.

Mnoge scene v Whitbyu in Londunu, ki so omenjene v Stokerjevi noveli, temeljijo na resničnih krajih. Vendar pa je Stoker v nekaterih primerih zaradi razpleta svoje zgodbe spregledal geografska dejstva.

Stocker naj bi mnogo zgodovinskih informacij prejel tudi od madžarskega učitelja profesorja Armina Vamberya. vendar pa mnogi to možnost zavračajo, saj ni nobenega dokaza, da bi se Stoker z Arminom pogovarjal o vampirjih, niti ni to nikjer

posneto ali zabeleženo, prav tako pa Armin ni omenjen v nobenih Stokerjevih zapiskih.

8.4 KRITIKA IN LITERARNI POMEN

Drakula je epistolarna novela, napisana na podlagi zbirk raznih dnevnikov, telegramov, pisem, prav tako iz pripovedovanj ljudi iz Whitbya in Londona, časopisov in fotografij. Ta literarni stil, ki je bil uporabljen v najbolj popularni noveli devetnajstega stoletja *The woman in white* (1860), se je do izida novele Drakula smatral za staromodnega, vendar pa je kljub temu dodal občutek realizma in bralcu zagotavljal čim boljše razumevanje glavnih likov.

Čeprav nekateri kritiki smatrajo novelo kot kruto in senzacionalno, je kljub temu obdržala svojo psihološko moč in seksualnost. Neki kritik je izjavil: »Kar je postajalo vse bolj jasno, še posebno v »Fin de sieclu«, je dejstvo, da ima novela svoj čas v seksualnih zapletih med vampirjem in njegovimi žrtvami. Drakula predstavlja zelo vsiljivo psihoseksualno alegorijo, katere dejanskega pomena po mojem mnenju Stoker ni v celoti razumel. Na delu je namreč demonska sila, katere glavni namen je erotično zapeljati žensko. V noveli vidimo, kako ta sila spremeni Lucy Westenra iz lepe 19-letne device v »brezsramno vlačugo«.

Novelo Drakula je mogoče gledati kot razcep med tradicionalnostjo in modernostjo. Mina Harker je moderna ženska, ki uporablja moderno tehnologijo, kot je pisalni stroj, po drugi strani pa predstavlja tradicionalno žensko vlogo kot pomožna učiteljica.

Stokerjeva novela se v glavnem ukvarja s konfliktom med svetom preteklosti (mnogo je folklore, legend in religioznega usmiljenja) in prihajajočim modernim svetom (logični pozitivizem in sekularizem). Najbolj izrazito se to pokaže pri liku Van Helsinga: ta na eni strani uporablja zelo moderno tehnologijo, kot je transfuzija, po drugi strani pa ne razume, da Lucy ni fizično bolna, ampak jo je obsedla višja demonska sila, katera deluje kot psihična bolezen (Van Helsing misli, da bo Lucy pomagala ogrlica iz česna). Po Lucyjini smrti dobi Van Helsing dovoljenje od duhovnika, da sme uporabiti evharistijo (uporablja jo cerkev, pomeni pa poistovetenje z Jezusovim telesom in krvjo) v boju proti Drakuli. V prizadevanju združiti racionalno in vraževerno nasprotje znotraj zgodbe, Stoker uporabi kot vez hipnozo, ki je bila do

prej pojmovana kot magija. Prav tako omenja ameriškega psihologa Williama Jamesa, kateri piše, da je moč prepričanja edina možnost spopasti se s konfliktom. Noben lik v noveli ne nasprotuje znanosti v korist vere ali vraževerja. Van Helsing vzbudi občudovanje pri drugih likih in uspe premagati Drakulo s kombinacijo knjižnega znanja in lastne iznajdljivosti. Za glavne like in še posebej za avtorja znanost odpre možnost, da bralce šokira z nepoznanim fenomenom. V noveli se pojavlja neizrazito sporočilo, da domneva o osnovni znanosti zdaj omogoča vpogled na skoraj vsa področja.

Lik Jonathana Harkerja predstavlja probleme, ki jih prinaša »bivanje« v striktno racionalnem modernem svetu. Kot notar je Jonathan seznanjen z mnogimi dejstvi, katera so zapisana v knjigah in o katerih naj ne bi bilo dvoma. Vendar pa Jonathan po obisku pri Drakuli začne dvomiti o resnici; npr. ko Jonathan prvič vidi, kako se Drakula plazijo po steni z obrazom navzdol. Jonathan v bistvu ne veruje v to, kar je videl, ampak si poskuša to razložiti, kot da je bil to trik mesečine.

Glavni liki v noveli uporabijo moderno tehnologijo in racionalizem, da lahko porazijo grofa Drakulo. Ko zasledujejo vampirja, uporabljajo železnico, parne barke in telegraf, da bi obdržali prednost pred njim. Van Helsing uporablja hipnozo, da odkrije, kje se Drakula nahaja. Mina celo zaposli kriminalista (omenjena sta Cesare Lombrojo in Max Nordav, ki sta bila v tistem času ena izmed najboljših).

Drakula predstavlja tuj in vsiljiv karakter, oddaja tudi močno erotično energijo in predstavlja nosilca strahu in bolezni.⁸⁷

8.5 PRIMERJAVA NOVELE Z DRUGIMI LITERARNIMI DELI

Čeprav je novela v veliki meri pomembna za vampirsko fikcijo, pa se kljub temu v njej pojavlja dosti neskladij. Dober primer za to je grof Drakula, ki je bil ubit z nožem in ne z glogovim kolom, prebodenim skozi srce, kot je to za vampirje značilno. Sporen je tudi lov in uničenje vampirke Lucy, ki je sestavljen iz treh delov (zasledovanje, obglavljenje, vstavljanje česna v usta), kar je ravno nasprotje splošnemu ljudskemu prepričanju, da vampirja ubiješ s kolom. Stoker pa je v noveli uporabil tudi lastnosti,

⁸⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%29 (7. 1. 2008, 16.07).

ki so za vampirje značilne: preobrazba v meglico, plezanje po stenah, nezmožnost videnja v ogledalu ... Te lastnosti redko zasledimo v književnosti vzhodne Evrope. V noveli lahko Drakula prenaša tudi sončno svetlobo in lahko uide zasledovalcem, ne da bi spremenil svojo fizično obliko. Tradicionalni vampirizem običajno ne podpira dejstva, da je sončna svetloba smrtna za vampirje, čeprav so le ti nočna bitja. V filmu Nosferatu se sončna svetloba prvič pojavi kot dejavnik, ki je za vampirje usoden.⁸⁸

8.6 TURIZEM

Po smrti Nicolae Ceausescu se je turizem v Transilvaniji in Wallachii zelo povečal. Romuni imajo mešane občutke glede dejstva, da njihovega narodnega heroja povezujejo z vampirjem. Fotografije in opisi zgodovinskih krajev, ki so povezani z Vladom Tepesem, so objavljeni pod okriljem založbe Drakula. Bran Castle, kateri je edini v daljnem sorodu z zgodovinskim Vlad-om Tepesem, pretirava na ta račun in svoj dom istoveti z gradom, na katerem domuje Drakula.

Znamenita diskoteka, katera je zelo priljubljena med Romuni in je v neposredni bližini Curtea Vecne, se imenuje » Impaler «, kar pomeni človeka, ki natika ljudi na kole.

Zelo dobro ohranjeno srednjeveško mesto Sighisoara, ki je tudi rodni mesto Vlada Tepesa, razmišlja o postavitvi Drakulinega parka na robu mesta, vendar pa je bila ideja zaradi pomislekov ovržena.⁸⁹

⁸⁸ IBID.

⁸⁹ IBID.

9 POPULARNA KULTURA

Lik grofa Drakule je ostal priljubljen skozi vsa leta, mnogi filmi ga prikazujejo kot podleža, spet v drugih je njegova osebnost izražena drugače. Nekateri filmi so: *Dracula's Daughter*, *Brides of Dracula*, *Zoltan*, *Hound of Dracula*. V več kot sto šestdesetih filmih, ki so bili posneti do leta 2004, je glavna vloga pripadala Drakuli. Kot zanimivost je treba še omeniti, da po tej razvrstitvi Drakula zaseda drugo mesto, saj se v glavni vlogi v največ filmih pojavlja Sherlock Holmes. Po ocenah internetnega filmskega portala naj bi se število filmov, povezanih z Drakulo, povzpelo čez 649.

Leta 1931 je bil posnet film *Drakula* z Bela Lugosi v glavni vlogi, režiser pa je bil Tod Browning. Film je ena izmed najbolj znanih zgodb o Drakuli in je zvrstno označen kot klasika groze. Leta 2000 je Kongresna knjižnica ZDA proglasila ta film za » kulturno pomembnega » in ga vključila v Mednarodni filmski register.⁹⁰

9.1 ZGODBA FILMA

Na noč, imenovano *Walpurgis Night* - valpurgina noč, na prvi maj prispe Renfield skozi Karpate do dvorca, kjer je prebival Drakula. Renfield pride z namenom, da uredi nakazilo za grofa, vendar pade pod grofovo hipnozo, saj je grof vampir. Renfield grofa izrabi za svojega slugo na poti v London. Potem ko Drakula ugrizne mlado Lucy Weston, začne usmerjati pozornost na njeno prijateljico Mino Seward, ki je hčerka dr. Jack Sewarda. Dr. Seward pokliče na pomoč dr. Abrahama Van Helsinga, kateri diagnosticira stanje, v katerega je padla Mina. Prav tako mu je takoj jasno, da je Drakula vampir. Van Helsing pozove Mininega zaročenca Johna Harkerja in dr. Sewarda, da skupaj preprečijo, da bi Mina postala vampirka.⁹¹

⁹⁰ IBID.

⁹¹ IBID.

9.2 O FILMU

Po noveli Brama Stokerja, Drakula, je bil posnet film Nosferatu, ki ga je produciral ekspresionistični nemški producent F. W. Murnau. Prav tako je priložnost za dober film v Stokerjevi noveli prepoznal mlad Hollywoodski producent Carl Laemmle JR. Za razliko od nemškega producenta, ki je s filmom kršil knjižne avtorske pravice, je bil film ameriškega producenta brez problemov. Slednji se je po kakovosti lahko postavil ob bok filmom, kot so Hunchback of Notre Dame in The Phantom of the Opera ..., poleg tega pa je režiser vztrajal, da mora v filmu igrati izvrsten igralec Lon Chaney (kljub temu, da je imel ta podpisano pogodbo pri Metro-Goldwyn-Mayer). Pri uresničevanju projekta so režiserja Laemmleja omejevali mnogi dejavniki: glavni igralec Lon Chaney je 1928 izvedel, da ima raka na grlu, kar je močno vplivalo na njegovo nadaljnjo kariero, filmski studio so začele pestiti finančne težave, kar je vodilo v to, da so morali nekatere najzanimivejše scene enostavno črtati iz scenarija. Na Broadwayju se je pripravljala igra Drakula, ki je bila plod gledaliških režiserjev Deane/Balderstone, in je obetala dober donos. Vendar pa se je še vedno pojavljalo vprašanje, kdo bo igral vlogo grofa Drakule. To vlogo je dobil madžarski igralec Bela Lugosi, vendar tudi tu ni šlo brez prerekanj. Laemmle je izjavil, da sprva ni bil najbolj navdušen, da bi glavno vlogo dobil Lugosi. Lugosi pa si je kljub temu prizadeval vlogo dobro zaigrati, kar mu je tudi uspelo, kljub temu da je bil plačan veliko manj kot pa ostali igralci.

Krožile so govorice, da naj Lugosi ne bi znal govoriti angleško, zato naj bi se moral primerno naučiti besedilo. Vendar pa je to le delček urbane legende. Res pa je, da Lugosi do svoje prve vloge, leta 1919, res ni obvladal angleškega jezika, zato se ga je moral naučiti v ta namen. Do vloge, ki jo je dobil v filmu Drakula, pa je Lugosi jezik že usvojil. Mnogi filmski navdušenci in kritiki so izjavili, da si je Lugosi to vlogo resnično zaslužil, saj jo je perfektno tudi odigral. Lugosi je skozi filmsko igro izžareval veliko avtoriteto in prisotnost. Počasen, premišljen ton njegove igre se je odlično podal osebnosti Drakule, kateri je nagnal srh v kosti občinstvu v 30. letih 20. stoletja. Veliko igralcev je nešteto krat imitiralo Lugodijev govorni vzorec, največkrat v njegov posmeh. Kakorkoli že, vloga Drakule je nedvomno postala vloga, ki je prinašala oboje: blagoslov in kritiko. Kljub mnogim filmskim vlogam, ki jih je Lugosi odigral že v začetku kariere, je še vedno ostal najbolj prepoznaven pod črnim ogrinjalom kot grof Drakula.

Na podlagi nešteti računov, je bila produkcija filma najbolj neorganizirana afera, še posebej s prenatančnim Todom Browningom, kateri je pustil slavnega kinematografa Karla Freunda, da je sam prevzel snemanje večine filmskih scen. Velikokrat obupani Tod Browning naj bi veliko listov iz scenarija iztrgal samo zato, ker naj bi bili odvečni. Nekateri namigujejo, da je Browning nameraval posneti Drakulo, da bi se bolje spoprijateljil z igralcem Lonom Chaneyem (zanj trdijo, da je vlogo odklonil ne zaradi bolezni ampak zaradi Browningovega odstopa).

Ko je bila 1931 na valentinovo prvič premiera filma Drakula, naj bi, po pisanju mnogih novinarjev, publika zaradi groze kar padala v šok. To je bila v bistvu reklama, dobro premišljena s strani filmskega studia, ki je privabila še več ljudi na ogled filma. Film je bil trd oreh za Hollywoodski studio. Namesto literarnega priporočila izvornega teksta (torej Stoker-jeve novele), je bilo nejasno, ali je ameriško občinstvo pripravljeno na celovečerni film o nadnaravnem.

Sprva so bili organizatorji in režiserji v velikih dvomih glede uspeha filma, vendar se je izkazalo, da je film prava senzacija. Še isto leto je iz studia Universal prišel na velika platna Frankenstein.

Studio Universal je postal vodilni studio pri produkciji grozljivk, kot so The mummy, The invisible man, Bride of Frankenstein, The wolf man.

Med scenami, ki so bile pozneje izrezane iz filma, je najbolj značilen epilog, kateri se je pojavljal le na začetnih predvajanjih filma. Ta epilog je zelo podoben prologu iz filma Frankenstein, kjer ga interpretiran član studia Universal, Edward Van Sloan. Ta se pojavi kot pripovedovalec, ki publiki pove, da je vse, kar so v filmu videli, plod izmišljotine in nikakor ni resnično (skratka prepričati je hotel publiko, da ljudje ne bi imeli nočnih mor).

Danes je film Drakula ocenjen kot najboljša klasika ere in leta 2000 je bil izbran za predstavitev na Mednarodnem filmskem registru kot najboljši kulturni, zgodovinski ali estetsko značilen film. Tod Browning je kot filmski direktor v sodelovanju z Belo Lugosi posnel še en vampirski triler z naslovom Mark of the vampire, ki je v bistvu predelava skoraj pozabljenega filma London after midnight iz leta 1935.⁹²

⁹² IBID.

9.3 NADALJEVANJE FILMA

Pet let po izdaji filma Drakula je bil posnet film Dracula's Daughter, ki je v bistvu nadaljevanje prvega. Drugo nadaljevanje originala pa je izšlo 1943 leta; to je bil film Son of Dracula z Lom Chaney JR. v glavni vlogi. Chaney JR. je sicer 1931 leta umrl, vendar pa so pri studiu Universal posneli še tri filme o Drakuli. Ti so: House of Frankenstein (1944), Hous of Dracula (1948), in Abbott and costelo meet Frankenstein. Čeprav se je Lugosi v vlogi vampirja pojavil še v dveh drugih filmih, posnetih med 1930 in 1940, se je v filmu kot grof Drakula (count Dracula) pojavil prvič in zadnjič.⁹³

9.4 FILMI

Eden izmed prvih filmov, ki je bil posnet po noveli Brama Stokerja, je sprožil tožbo zaradi avtorskih pravic. 1922 je bil posnet nemi film režiserja F. W. Murnau z naslonom Nosferatu: eine symphonie des grausns (»nosferatu: a sympgony of horror«). V tem filmu je zgodba iz novele prevzeta, dogajanje pa je postavljeno v Transilvanijo in Nemčijo. Drakula se je v filmu imenuje Count Orlok, zaigral pa ga je Max Schreck (katerega priimek literarno pomeni »strah«). Prav tako je Murnau posnel predelavo filma Robert Louis Stevensoma: The strange case of dr. Jekyll and mr. Hyde (naslov filma je der Januskopf, v glavni vlogi pa nastopa Conrad Veidt).

Po tožbi glede avtorskih pravic, je bilo odrejeno, da se morajo vse posnetke filma Nosferatu uničiti. Kljub temu se je nekaj kopij filma ohranilo, te pa so v lasti kulturnih društev. Murnau pa ni bil edini, ki je posnel film po Stokerjevi noveli. 1979 je bil namreč Nosferatu predelan, režiser pa je bil Werner Herzog.

1924 leta je novela Drakula doživela odrsko predstavitev (seveda z dovoljenjem Stokerjeve vdove). Režiser je bil Hamilton Deane, hkrati pa je sam zaigral tudi v vlogi Van Helsinga. 1927 pa je bil Drakula uprizorjen na Broadwayu pod vodstvom režiserja Johna L. Balderstona. V glavnih vlogah sta nastopala Bela Lugosi in Edward Van Sloan (slednji kot grof in Van Helsing). 1931 je bil posnet film Drakula z Bela Lugosi v glavni vlogi, režiser pa je bil Tod Browning. V filmu se je glasba

⁹³ IBID.

pojavi le na začetku in koncu. Šele 1999 je film dobil originalno glasbeno podlago; spesnil jo je Philip Glass.

Vzporedno s filmom režiserja Toda Browninga iz leta 1931 je bila v Mexico cityju izdana filmska verzija v španskem jeziku. Film je bil posnet ponoči, z uporabo istih efektov kot v filmu Toda Browninga, vendar z drugačno igralsko zasedbo in snemalno ekipo. Režiser je bil George Melford, igralci pa so bili: Carlos Villarias (grof), Eduardo Arozamena (Van Helsing) in Lupita Tovar (Eva). Zaradi cenzure pa nekaj scen iz Melfordovega filma ni vključenih v angleški različici.

Med 1930 in 1940 je Drakula postal »znan« že v vsakem gospodinjstvu. V določenih filmih se je srečeval tudi z drugimi pošastmi (najbolj znana je komedija Abbott and Costello meet Frankenstein).

1944 je Columbia Pictures posnela film *The return of the vampire*, v katerem reševalci rešijo opečeno truplo vampirja v požaru v Londonu.⁹⁴

9.5 PRODUKCIJE FILMOV O DRAKULI MED LETI 1957–1979

Kri Drakule (1957) – producent filma je bil Hermany Cohem. Cohem je upal, da bo s tem filmom spet uspel, kot se mu je to zgodilo s filmom *I was a teenage werewolf*. Gre v bistvu za dokaj identični zgodbi, v katerih najstnika ugrizne vampir oziroma volkodlak.

The return of Dracula (1958) – direktor filma je bil Paul Landers. Zgodba se začne v Transilvaniji, kjer Drakula (zaigral ga je Francis Lederer) pobegne lovcem na vampirje v Ameriko. Tam začne v majhnem mestecu prežati na vaščane in jih spreminjati v vampirje. Lovce ga izsledijo in ubijejo v zapuščenem rudniku. Na televiziji ji bil film predstavljen pod naslovom *The curse of Dracula*.

Billy the kid vs. Dracula (1966) – direktor filma je William Beaudene. Zgodba je postavljena na divji zahod, kjer se legendarni Billy the kid (John Carradine) sooči z Drakulo.

The fearless vampire killers (1976) – direktor filma je Roman Polanski. V glavni vlogi se pojavi Ferdy Mayne kot Count Krolock.

⁹⁴ IBID.

Blood of Dracula castle (1969) – je bil nizko proračunski film direktorja Ala Adamsona. Gre za zgodbo o grofu in grofici Drakula (Alex Diarcy in Pavla Raymond), ki zavzameta grad v Ameriki. Ker sta prenežna, da bi svoj plen ulovila ponoči, jima koktejle iz krvi pripravlja zvesti služabnik George (John Carradine). Na koncu jih doleti uničenje v jutranjih žarkih sonca.

Jonathan (1969) – direktor filma je bil Hans Geissendoerfer. Film je prevzet po legendi iz Nemčije. Jonathan (zaigral ga je Juergem Jung) se vtihotapi v grad nesmrtnega grofa (Paul Albert Krumm). Film je v bistvu uspešna alegorija o nevarnostih tascinizma.

Count Dracula (1970) - direktor filma je bil Jesus Franco, v glavni vlogi pa se je pojavil Christopher Lee kot Dracula. Film je bil posnet na podlagi majhnega proračuna, zato so ga mnogi ocenili kot »revni« film. Med glavnimi igralci iz tujine sta se pojavila še Herbert Lor kot Van Helsing in Klaus Kinski kot Renfield.

Leta 1970 je Franco posnel film *Vampyros Lesbos*, v katerem Soledad Miranda igra Madino, ki je potomka družine Dracula. 1970 leta je Al Adamson posnel film *Dracula VS. Frankenstein*, v katerem Zandor Vorkov v vlogi grofa Drakule terorizira Kalifornijo s pomočjo Frankensteinina. V filmu se pojavijo znana imena, kot so J. Carroll Naism in Lon Chaney JR. ter režiser Forrest J. Ackerman.

1972 je Paul Naschy zaigral v filmu *Dracula's great love*, katerega direktor je bil Javier Aguirre. Film je bil posnet pod okriljem španske produkcijske hiše Janus films. Prav tako je bil 1972 posnet nizko proračunski film *Blacula*, v katerem afriškega princa ugrizne Drakula.

1973 je bila posneta televizijska verzija z Jack Palance v glavni vlogi. Producent je bil Dan Curtis, bolj poznan kot producent opere *Dakk shadows*, za katero je scenarij napisal Richard Mathesom. Scene so bile snemane v Jugoslaviji in Angliji. Film predstavi Drakulo bolj v tragični, kot pa zlobni vlogi, v iskanju svoje izgubljene ljubezni. Prav tako je v filmu prikazana povezava med Drakulo in zgodovinsko figuro Vlad the impaler.

1974 je Andy Warhol predstavil film *Blood for Dracula*. Direktor je bil Paul Morrissey, v glavni vlogi pa nastopita Udo Kier (kot grof) in Joe Dallesandro. *Dracula pere et fils* (Dracula father and son) je francoska komedija, v kateri Christopher Lee kot Drakula poskuša prepričati sina, da bi prevzel vampirski prestol.

1977 je televizijska hiša BBC izdala film *Count Dracula* z Louisom Jouradanom (grof) in Frankom Finlayjem (Van Helsing) v glavni vlogi. Direktor filma je bil Philip Saville.

To je najboljša filmska verzija, ki je bila povzeta po noveli Brama Stokerja, saj vključuje vse glavne junake.

1977 je izšla še ena predelava broadwayske verzije iz leta 1927. Spektakularne scene in kostume je izdelal Edward Gorey. Grofa je upodobil Frank Langella. 1978 je neodvisna televizijska hiša producirala grozljiv triler *Zoltan, hound of Dracula* z Michalom Patakijem v glavni vlogi.

1979 so bili posneti kar trije filmi. V prvem Frank Langella igra nasprotnika Laurencea Oliviera, kateri je obtožen seksualnega napada. Film je nastal na podlagi gledališke igre iz Broadwaya 1977, direktor filma pa je bil John Badham. Isto leto je izšel film *Love at first bite*, ki je komedija, posneta v New Yorku, z George Hamiltonom v glavni vlogi. Tretji film pa je že prej omenjeni *Nosferatu: Pahantom der nacht*.

9.6 FILMI O DRAKULI V LETIH 1980–1999

Leta 1992 je producent in direktor Francis Ford Coppola posnel novo verzijo filma z naslovom *Bram Stoker's Dracula* z Garyjem Olsmanom, Winono Ryder, Keanujem Reevesom in Anthonyjem Hopkinsom v glavni vlogi. Zgodba, ki jo je napisal Coppola, pripoveduje, kako je Drakula (ki je v tej zgodbi Vlad Tepes) postal vampir, prav tako se v zgodbi pojavi Mina Harker, ki naj bi bila reinkarnacija Drakuline največje ljubezni. Glasbena podlaga za ta film je pesem »Love song for a vampire«, ki jo je zapela Annie Lennox. 1995 je bila posneta komedija *Dracula dead and loving it*, ki je v bistvu parodija na filme o Drakuli. Še posebej izrazita scena v tem filmu je prizor, ko Drakula pleše na plesu, medtem ko ostali prisotni opazijo, da v ogledalu sploh ni njegovega odseva. V filmu sta med drugim zaigrala Mel Brooks kot Van Helsing in Leslie Nielsen kot Drakula.⁹⁵

9.7 DRAKULA KOT DEL POPULARNE KULTURE

Kot lik se je Drakula prvič pojavil v istoimenski knjigi avtorja Brama Stokerja 1879 leta. Vendar pa je lik Drakule ostal popularen skozi vsa leta. Zelo izrazit je filmski lik grofa Drakule, ki nastopa kot surovež, drugače pa so filmska poimenovanja zelo

⁹⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%293 (7. 1. 2008, 16.07).

različna: Dracula's daughter, Brides of Dracula, Zoltan, Hound of Dracula. Število filmov, v katerih se pojavi Drakula, je okoli 649 (podatki internetne filmske baze). Drakula je postal zelo popularen kulturni lik že od izdaje knjige same, in od takrat je dal navdih mnogim ustvarjalcem, da ga ti prikažejo na svoj način. O Drakuli je bilo napisanih več kot 1000 novel, prav tako je bil ta lik uporabljen v mnogih risankah, stripih, televizijskih programih.⁹⁶

9.8 DRAKULA IN STRIP

Drakula je zelo izrazit lik tudi v stripih, kot na primer v Tomb of Dracula avtorja Maru Wolfmana, narisal pa ga je Gene Colan za Marvel Comics 1970 leta. Leta 2003 je bil lik Drakule prenovljen kot Osama Bin Laden vseh vampirjev pri založbi Image comics v seriji stripov Sword of Dracula. Leta 2005 je pri Silent devil production izšla zbirka stripov Dracula vs. King Arthur, kjer Lucifer pošlje Drakulo nazaj v čas, da bi se ta soočil s kraljem Arturjem. Zelo udaren strip je tudi League of extraordinary gentlemen, v katerem so pojavi tudi Mina Harker skupaj z mnogimi viktorijanskimi liki (lik Mine Harker se v stripu razlikuje od tistega v filmu. V stripu je namreč bolj normalna, človeška, medtem ko se v filmu zbudi njena vampirska plat). Zelo popularna je tudi knjiga založbe Dc comics z naslovom Batman and Dracula: Red Rain, v kateri se zamaskirani človek netopir bojuje proti Drakuli, ki je prišel v Gotham city.⁹⁷

9.9 DRAKULA IN VIDEO IGRE

V večini video igrice, ki so izšle pod naslovom Castlevania, se Count Vlad Tepes Dracul pojavlja kot neizmerni vir zla, ki ga mora igralec uničiti, ko vstopi v Drakulin dvorec. Čisto nasprotje očetu je Adrian Farenheights Tepes, poznan kot Alucard, ki se bojuje za ohranitev človeške rase in proti očetovi tiraniji. Oblikovalci video igrice so izjavili, da Castlevania obstaja v istem univerzumu kot novela Brama Stokerja. Dokaz za to je Castlevania: Bloodlines, v kateri se igralec spopada z zlom v podobi

⁹⁶ IBID.

⁹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%293 (7. 1. 2008, 16:07).

Quincyja Morrisa. Poleg Alucarda, ki je nasprotnik Drakule, se tu še pojavijo drugi nasprotniki, kot so Belmont, Graves, Morris in družina Schneider. V prvi igrici Castlevanie iz leta 1986 se Drakula pojavi kot grozen velik netopir, prav tako leta 1992. Zdaj že propadlo podjetje CRL je izdalo veliko igric v osemdesetih, v katerih so se pojavljali vsi grozni liki, vključno z Drakulo. To so bile prve igrice v Veliki Britaniji, ki so prejele BBFC certifikat, kateri je bil običajno rezerviran za filme in video. Posebej znani sta še igrici Dracula: Resurrection in The las sanctuary, katerih zgodba je nadaljevanje boja Jona in Mine Harker proti Drakuli. V igrici The elder scrolls iv: Oblivion je predstavljen grof iz Skingrada, ki pa ni kot Transilvanski grof Drakula.⁹⁸

9.10 DRAKULA IN ANIMIRANE SERIJE

V animiranih serijah z naslovom Hellsing nastopa vampir Alucard, ki je v bistvu Drakla. Alucard je bil s pomočjo magije spremenjen v služabnika družine Helsing. Lovi in pobija druge vampirje s pomočjo dveh pištol, ki sta pretežki, da bi lahko normalen človek rokoval z njima. V zadnjem poglavju serije Alucard obudi vojsko nesmrtnih. Nekateri izmed teh vojakov nosijo zastave z grbom Wallachie (domovina Vlada Tepesa), kasneje pa Alucard sam prizna, da je Vlad Tepes. Shaman King je serija, v kateri glavni lik Boris Tepes Dracul predstavlja potomca Vlade Tepesa Dracula. Boris skupaj z Hao Asakura združi moči za maščevanje proti človeštvu. Na koncu ga porazi Ryu. Serija D. Grayman govori o Arystar Kroryu. Ta ima moč vampirja in živi v velikem gradu. Vaščani se ga bojijo, ker jih začne pobijati. Ne vedo pa, da ubije samo tiste vaščane, ki jih je rstvaril Millenium Earl. Ti vaščani namreč niso ljudje.⁹⁹

9.11 DRAKULA IN TELEVIZIJA

Lik Drakule se pojavi v reklamah za baterije Energizer. Drakula vstane iz krste, da bi zamenjal baterije Energizer Bunnyu (zajcu), ki leži na dvorišču. Ko Drakula izstopi iz

⁹⁸ IBID.

⁹⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Drakula_%281931_film%293 (7. 1. 2008, 16.07).

gradu, veter zaloputne vrata. Ravno v tem trenutku vzide sonce in Drakula je uničen. Drakula se pojavi tudi v zelo popularni televizijski seriji Buffy the vampire slayer, konkretno v epizodi Buffy vs. Dracula. Drakula kot vampir je navdihnil ustvarjalce mnogih znanih televizijskih serij: Doctor who, The claws of axon (z originalnim naslovom The vampire from space), The stones of blood (tu se pojavijo vesoljske kreature vampirjev v obliki kamnov), State of decay (mutirani vampirji terorizirajo človeško raso), Dragovfire (tu se Drakula pojavi kot vesoljec), The curse of fenric, Smith and jones, The chase (serija, v kateri se grof Drakula pojavi kot android v futuristični preobliki). Zelo znana je tudi serija Son of the dragon, ki je izšla septembra 2007. V televizijski seriji The munsters se dedek Sam Dracula, ki je vampir, striktno predstavi kot grof Drakula. Iznajde način, kako kot vampir preživeti brez krvi in ni več občutljiv na sončno svetlobo. V seriji je prikazan kot prijazno-čudaški znanstveni tip. Še vedno ima tudi sposobnost preobrazbe v volka ali netopirja. 2006 je bila v Veliki Britaniji posneta uspešna komedija z naslovom Young Dracula (predvajana na kanalu CNBC). Zgodba govori o Drakuli in njegovih dneh otrocih, kateri poskušajo normalno in nevpadljivo živeti na območju Walesa. V večih epizodah televizijske serije SCRUBS glavni lik J. D. večkrat omeni film, za katerega piše scenarij. Naslov filma je DR: ACULA, govori pa o vampirskem doktorju.¹⁰⁰

9.12 DRAKULA IN RISANKE

Lik Drakule je bil uporabljen tudi v risankah. V televizijski gledališki risanki Muppet Show se Drakula pojavi kot Count Von Count. Prav tako Drakula nastopi v risanki The Grim Adventures Of Billy And Mandy. V tej risanki Drakula živi v domu starejših, ki je v bistvu upokojenski dom za filmske pošasti. Drakula govori zelo hitro in rad pleše. Imen si ne zapomni dovolj dobro, zato Grima večkrat imenuje Skeleton man ali Dummy. V risanki Codename: Kids Next Door se Drakula pojavi kot Count Spankulot. Namesto da bi pil kri, otroke raje našeška. V parih epizodah vsem poznane televizijske risanke The Simpsons je Drakula prisoten na sestankih Sprengfieldske republikanske stranke, kjer običajno srka kri iz čaše, medtem ko sedi

¹⁰⁰ IBID.

med karakterji, kot so Montgomery Burns, Krusty The Clown in Julius Hibbert. Drakula je tudi glavni antagonist v risanki Bugs Bunny v Looney Tunes, epizoda Transylvania 6-5000. V osemdesetih se je predvajala risanka Little Dracula. Prav tako je omembe vreden Japonski animirani film Yamo no Teio Kyuketsuki Dracula, ki je prišel iz produkcijske hiše Toei Animation in temelji na stripu Tomb Of Dracula (avtorja Marv Wolfman in Gene Colan). Film je na televiziji v severni Ameriki predvajal Harmony Gold pod naslovom Dracula: Sovereign Of The Damned. Drakula nastopi v animacijskem filmu Mad Monster Party, animiranih filmih kot so Scooby-Doo and the Ghoul School, Scooby-Doo and the Reluctant Werewolf in The Batman vs Dracula: The Animated Movie. Časopis Mad Magazine je objavljala mnogo likov in predvsem karikatur o Drakuli. V članku Mad Summer Special iz leta 1983, se pojavlja karikatura (avtor je Sergio Aragonés), na kateri Drakula napade hipija, ki je ravno pojedel LSD in mu popije kri. Po tem se Drakula začne opotekati in doživlja barvne halucinacije o krvi, netopirjih in podobnem.¹⁰¹

¹⁰¹ IBID.

10 ANALIZA HIPOTEZ

HIPOTEZA 1: Grof Dracul je zgodovinska osebnost iz Transilvanije v Romuniji.

Ta hipoteza drži, ker se je rodil v Romuniji in je bil razglašen za kneza Vlaške. Po tem so se ga ljudje spominjali.

HIPOTEZA 2: Grof Dracul je sodeloval tudi z našimi Celjskimi grofi.

Te hipoteze ne moremo potrditi in tudi ne zavreči. Predvidevajo, da so bili stiki, vendar se ne ve kakšni.

HIPOTEZA 3: Dracul je bil pošten in dober bojevnik.

Ta hipoteza drži. Bil je pošten človek. Hotel je živeti v deželi brez laži in kraj, za to se je tudi potrudil. Vse, ki so lagali ali kradli, je doletela smrtna kazen. Bil je tudi dober bojevnik. Velikokrat je bil pregnan iz prestola, a se je večkrat uspel vrniti nazaj. Njegovega načina ubijanja pa so se vsi bali.

HIPOTEZA 4: O Drakulu kot o krutem vladarju so širili govorice njegovi podložniki: Židi, Sasi, Ogri in Turki.

HIPOTEZA 5: Po legendah, ki so se ohranile v Evropi o Draculu so nastale novele, filmi, risanke, igrice.

Ta hipoteza drži. Po Draculu so nastale novele, filmi, stripi, video igre, animirane serije in risanke.

11 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva predstavili kratko zgodovino Romunije, bolj pa sva se osredotočili na življenje Vlada Tepesa Dracula.

Ugotavljali sva tudi, ali so bili Celjski grofje in Dracul povezani. Konkretnih virov, ki bi to potrdili, ni, predvidevajo pa, da naj bi imeli nekaj stikov.

Korenine Tepesevih prednikov izhajajo iz dinastije Basarabov. Vlad je rojen leta 1431 v majhni vasi Târgovista v Romuniji. Kralj Sigismund Luksemburški je ustanovil vojaški križarski red Zmaja. Ko je Vlad Dracul postal knez Vlaške, je s tem postal tudi član reda Zmaja in je dobil vzdevek Dracul-Zmaj po svojem očetu Vladu Draculu. Člani Zmajevega reda so nosili okoli vratu verižico, na kateri je visel zlat medaljon z vgraviranim motivom zmaja, zavitega v krog. Nad njim se je nahajal križ kot simbol odrešenja. S prestola kneza Vlaške je bil večkrat pregnan in ujet.

Dracul je bil v turškem ujetništvu in prav od Turkov naj bi se naučil ljudi nabijati na kol. Tega dejanja so se pri Draculu ljudje najbolj bali. Draculove jeze so bili pogostokrat deležni tudi meščani. Izvajal je zanimivo socialno politiko, o kateri ljudsko izročilo pravi: »V času kneza Vlada Tepesa so se reveži, pohabljeni, potepuhi in berači zelo razmnožili, kar je bila huda nadloga. Vse uboge je odpeljal v veliko hišo, jim dal jesti in piti ter na koncu zažgal hišo. To je razlagal tako, da jih je rešil revščine in da bodo v njegovi deželi od zdaj naprej živeli samo bogati.«

Pospeševal je trgovino, ki je bila pomembna za napredek dežele. Da bi podprl trgovino, je bil Dracul nepopustljiv do kakršnegakoli kriminala, ki bi ogrožal svobodno in varno pot trgovcev skozi deželo. Kdor koli je zagrešil najmanjšo tatvino, povedal laž ali ropal, ni imel nobene možnosti preživeti. Dracul je v zasebnem življenju svojih podložnikov zahteval spoštovanje strogih moralnih pravil. Enako spoštovanje je zahteval od drugih vladarjev.

O njem so se širile nemške zgodbe, ki so ga prikazale kot zlo osebo. Širile so se tudi slovanske zgodbe, ki pa so čisto nasprotje. Pravijo, da je bil Tepes domoljub, pogumen in moder, vladar, ki je znal braniti deželo in se upreti sovražnikom. Tudi v Romuniji je nastalo ljudsko izročilo, ki je skozi stoletja ohranilo spomin na pogumnega, pravičnega in domoljubnega vladarja vse do današnjih dni. V zgodbah je predstavljen kot človek z močnim značajem, njegova dejanja pa so v dobro

ljudstva. Njegovo pravo ime je Vlad. Dracul je vzdevek, ki ga je dobil po svojem očetu. Tepes pa so mu nadeli Turki zaradi njegove metode ubijanja ljudi in napikovanja na kol.

O Drakuli je danes zapisano veliko literature. Prvo knjigo o Drakuli je napisal Bram Stoker. Za tem pa so sledili razni filmi, video igre, animirane serije, stripi, risanke, celo reklame so bile posnete z njegovim likom. Kot slabost pa lahko omenimo, da je Drakula izgubil svoj prvotni pomen. Če bi danes ljudi vprašali, kaj jim predstavlja beseda Drakula, bi gotovo odgovorili, da vampirja, ki živi ponoči in pije kri. Takšno podobo je dobil prav iz filmov, risank, video iger ... Ko sva delali to raziskovalno nalogo, sva se o Draculu in Drakuli marsikaj naučili, saj sva tudi sami najprej mislili, da je Drakula vampir.

12 LITERATURA IN VIRI

12.1 LITERATURA

Eliade, Mircea. 1889. Romuni, kratka zgodovina. Koper. Založba Informinvest.

Grdina, Igor. 1994. Celjski knezi v Evropi. Celje: Fit media.

Hvalec, Slađana. Po sledih zgodovinskega Dracule, romunskega kneza Vlada Tepesa. V reviji: Zgodovina za vse. Leto IX. 2002 št. 2. Povzeto od str. 5–26.

Klajić, Nada. 1982. Zadnji knezi Celjski, v deželi svete krone. Celjski zbornik, Posebna izdaja. Celje.

Oržen, Ignacij. 1997. Celjska kronika: Faksimile. Nazarje: Epsi, Celje. Osrednja knjižnica.

Vignjević, Tomislav. 2005. Shema Kvaternijev in Celjski grofje, V: Zborniku II. Razprave in članki.

Voje, Ignacij. 2005. Slovenica Balcanica. Ljubljana. Slovenska matica.

12.2 INTERNETNI VIRI

http://en.wikipedia.org/wiki/Dracula_%281931_film%293

Citirano: [7. 1. 2008; 16.07]

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Drakula>

Citirano: [10. 1. 2008; 17.28]

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/21/Bram_Stoker.jpg

Citirano: [10. 1. 2008; 17.42]

<http://ang.wikipedia.org/wiki/Rum%C7%A3nia>.

Citirano: [11. 1. 2008; 16.52]

<http://sh.wikipedia.org/wiki/Rumunija>

Citirano: [13. 1. 2008; 17.36]

http://www.educa.fmf.uni.-lj.si-izodel/ponudba/1997_kocbek/Celjski_Knezi.htm

Citirano: [15. 1. 2008; 16.25]